

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
AİLE BÜTÜNLÜĞÜNÜ OLUMSUZ ETKİLEYEN
OLAYLARI ARAŞTIRMA KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

12' nci Toplantı
3 Mart 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Yeşilay Danışmanlık Merkezi Yöneticisi Gaye Kağan'ın, alkol, madde bağımlılığı ve aile hakkında sunumu

2.- Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanı Hâkim Ömer Uğur Gençcan'ın, boşanma davaları süreci, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

3.- Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanı Hâkim Mustafa Demirdağ'ın, cinsel suçlarla ilgili dava süreci hakkında sunumu

4.- TÜİK Temsilcisi Dilek Güder'in, aile kurumuna ilişkin istatistiki verilerin derlenmesi ve kamuoyuna sunulması hakkında sunumu

5.- Kalkınma Bakanlığı Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi Başkanı Vekili Rıdvan Kurtipek'in, kalkınma planları ve programlarda aile kurumuna yönelik kamu politikasının çerçevesi hakkında sunumu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 3

3 Mart 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.15

BAŞKAN: Ayşe KEŞİR (Düzce)

BAŞKAN VEKİLİ: Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

SÖZCÜ: Ali ÖZKAYA (Afyonkarahisar)

KÂTİP: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

BAŞKAN – Değerli üyeler, değerli uzmanlarımız; şehir içinden ve şehir dışından bugünkü davetimizi kırmayıp gelen kıymetli misafirlerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Evet, her toplantıda ifade ettiğim birkaç cümleyi burada da ifade etmek istiyorum. Biz Komisyon olarak çalışmaya 10 Ocak itibarıyla başladık. Bir çerçevede belirledik Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber. Komisyonun adından anlaşılacağı üzere, çok geniş kapsamı olan bir çalışma alanımız var. Genelde Komisyonun ismi üzerinden giden tartışmalarda “boşanma”, “aile” dediğiniz zaman sadece karı ve koca ilişkisi üzerinden ve çatışma üzerinden giden bir algı var.

İlk toplantıda da ifade ettim, tekrar ifade etmek istiyorum. Biz medeni hâlimiz değişince aile olmayız, biz doğumumuzdan itibaren bir aileye doğarak bir aileyle ilişkimiz başlar, bir çocuk olarak, bir bebek olarak, bir ergen, bir genç olarak. Onun için, Komisyon çalışmalarımızda bütün çalışma süresi boyunca bütün bu konulara bütüncül yaklaşma kararı aldık. Beraberinde tabii boşanma süreci, karı koca ilişkileri, çatışma, çatışma çözümü ama bir diğer taraftan o ailede engelli birey varsa, o ailede yaşlı birey varsa, o ailede bağımlı biri varsa yaşanan farklı çatışmalar da var. Tüm bu çatışmaların çözümü ya da koruyucu, önleyici faaliyetlerle ilgili konular Komisyonumuzun konularına giriyor.

Sürelî, sınırlı bir Komisyonuz. Bir rapor yazacağız ve bu raporu yazım süresine kadar çalışacağız. Onun için, bugün tekrar gelen konularımıza ve üyeleri mize teşekkür ediyorum.

Bugün kamu kuruluşlarımız var, hâkimlerimizi dinleyeceğiz, TÜİK yetkilileri aramızda. Aynı zamanda bağımlılık konusu da bugünkü konumuz içinde, bağımlılıkla mücadele ve yurt dışı ve yurt içi örnekler. Yeşilay’dan 2 konuğumuz var bugün, Gaye Kağan...

Gaye Hanım, hoş geldiniz.

Eğitim Danışmanlık Merkezi Yöneticisi Yeşilay’ın. Aynı zamanda Yeşilay gönüllüsü Haluk Piyas de aramızda. Onun özellikle yurt dışındaki deneyimlerini de biliyorum, uzun zamandır tanışıp o deneyimlerini dinleme fırsatım oldu kendisinden. Komisyonumuzun tutanaklarına onların geçmesini arzu ettiğimiz için davet ettik, kendisi de katıldı bugün bizlere.

Akabinde TÜİK yetkililerini dinleyeceğiz. Demografi İstatistikleri Daire Başkanımız Şebnem Hanım aramızda.

Hoş geldiniz.

Dilek Hanım aramızda, istatistikçi.

Hoş geldiniz.

Akabinde hâkimlerimizi dinleyeceğiz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanımız burada, Sayın Ömer Uğur Gençcan.

Hoş geldiniz.

Ve Mustafa Demirdağ Hâkimimiz, Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanımız, hoş geldiniz.

Akabinde Kalkınma Bakanlığının bir sunumu var. Özellikle aile kurumuna yönelik kamu politikalarının çerçevesi üzerine bir sunum alacağız Kalkınma Bakanlığından, Rıdvan Kurtipek.

Hoş geldiniz Rıdvan Bey.

Ben, şimdi, önce sözü Gaye Kağan Hanım’a veriyorum.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Merhabalar.

BAŞKAN – Hoş geldiniz.

Süreniz on dakika.

On dakikada toparlarsanız seviniyim.

Özellikle madde bağımlılığı konusu çok geniş bir konu, biliyorum ama bunu özellikle aile ilişkileri ve ilişkilerle ilgili sorun noktalarının altını çizer, çözüm önerilerinizi paylaşırsanız seviniyim.

Buyurunuz.

II.- SUNUMLAR

1.- *Yeşilay Danışmanlık Merkezi Yöneticisi Gaye Kağan’ın, alkol, madde bağımlılığı ve aile hakkında sunumu*

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri ve değerli uzmanlar; ben, biraz aile ve bağımlılık üzerinden aktarmaya çalışacağım.

“Alkol ve madde bağımlılığı” denildiğinde bu bir halk sorunu olarak görülüyor. Kronik bir hastalık bu, ilerleyici ve uzun, tüm hayat boyu devam eden bir hastalık, biyopsikosozyal bir hastalık yani hem psikolojik yönü var hem sosyal yönü var hem de biyolojik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 4

ve ekonomik noktasında her noktadan, sosyal noktadan da etkileyen bir problem. Özellikle en çok etkilenen grup ergenler ve gençler. Bu anlamda belki aileleri için ve aile içi sorunlar için önemli oluyor.

ÇEMATEM verilerini paylaşmak istiyorum sizinle. ÇEMATEM, çocuklarla çalışan alkol ve madde bağımlılığı birimi. Burada poliklinikte ayakta başvuran vakaların sayısı, gördüğünüz gibi, 2011'den 2013'e kadar giderek artmakta. İlk başvuru dediğimiz... Hani, burada ÇEMATEM'lere tekrar tekrar yatışlarda, aynı vakaların tekrar yatışları da olabiliyor. İlk başvurular da sıfır hastalar diyebileceğimiz kategori. Burada da her yıl giderek bir artışı görebiliyorsunuz. Maddeye başlama yaşı 14'e kadar düştü, 2013'te 13, şu an için 11 yaşa kadar indiği görülüyor. Tedaviye başvuru oranları da gördüğünüz gibi yüzdelikler olarak yüzde 16, yüzde 15 olarak görülüyor. En çok "bonzai" dediğimiz şeyin kullanımına baktığımızda 2011'de yüzde 6,2 iken 2013'te yüzde 70'e kadar çıkmış durumda. Bu anlamda...

BAŞKAN – Pardon... Bir şey soracağım, kayıtlara geçiyor çünkü sunumunuz.

"Yüzde 70" dediğiniz kullanım yapanların içinde yüzde 70, değil mi?

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Evet.

BAŞKAN – Farklı bir anlam çıkmasın.

Tamam.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Bağımlılık tedavisinde ailenin yeri bu anlamda önemli. Yapılan araştırmalar da gösteriyor, "bağımlılık" deyince aslında üç ayaklı bir sehpa gibi düşünebilirsiniz bunun tedavisini. Bir ayağını tedavi uzmanları oluşturuyor, bir ayağını bağımlı bireyin kendisi, bir ayağını da ailesi oluşturuyor. Aile olmadan bir tedavi nasıl üç ayaklı sehpa da bir ayak olmadığında ayakta durmuyorsa aynı o şekilde olmuyor. Bu anlamda yapılan bilimsel çalışmalar da bunu gösteriyor. Burada 48 tane meta analiz çalışmasını değerlendirilmesinde yapılan bir çalışmayı aktarmak istiyorum size. Ebeveynlerin tedaviye katıldığında başarı oranlarının daha fazla olduğunu bu meta analiz çalışması da göstermekte.

Bağımlılığın etiolojisi baktığımızda nereden geliyor? Genetik ve biyolojik faktörleri var, çevre faktörleri var. Genetik ve biyolojik faktörler dediğimiz: Ailede eğer bağımlı bir birey varsa, hani anne-baba bağımlıysa çocuğun bağımlılık geliştirme oranı 3 kat, 4 kat daha fazladır. Bunu yapılan araştırmalar da gösteriyor. Mental bir bozukluk varsa bu anlamda da etkileyebiliyor. Çevrede de bizim için önemli olan işte kaotik bir aile, ebeveynlerin tutum hatalarının olması, çocukluk çağında yaşanan travmalar, okuldaki başarısızlık öyküsü gibi durumlar da madde kullanımıyla beraber bağımlılığı etkileyen faktörler arasında.

Risk faktörlerini kısaca burada göstermek istiyorum size. Bireysel anlamda etkileyen faktörler var, bir de ailevi anlamda etkileyen faktörler var. Bireysel çok çeşitli özellikler olabiliyor, kişinin işte kişilik özellikleri ile öfke, saldırganlık gücüyle baş edememesiyle, sosyal beceri yetersizliği vesaire gibi durumlarla etkilenebiliyor. Ailevi olduğunda da işte ebeveynin tutumu, her türlü çevre içerisinde yaşadığı dezavantajlı ortamlar bunları tetikleyen risk faktörleri arasında yer alıyor.

Peki, bu risk faktörleri önlenemez ve tedavi edilmezse ne oluyor? İşte önemli noktalardan biri, "antisosyal" davranışlar dediğimiz şey, bu anlamda suça yönelik davranışlar. Bir anlamda kişilik bozukluğu süreci bunu yükseltiyor, boşanmaların yüksek oranda olduğu görülüyor. Trafik kazasına bağlı yaralanmalar ve ölüm oranları, sık sık işten ayrılma, sık sık iş değiştirme, akademik olarak başarısızlık ve alkol, madde kullanım riski, suça yönelme gibi riskleri de artırıcı faktörler oluyor tedavi edilmediği noktada.

Şimdi, risk yaratan faktörler var, bir de koruyucu faktörler var. Teraziyi bu anlamda dengeli tutmak lazım. Risk faktörlerini ne kadar bilirsek ve hâkim olursak bu anlamda koruyucu faktörleri de o kadar harekete geçirebiliriz. Koruyucu faktörler neler? Bireyin işte o öfke kontrolünü ya da dürtü kontrolünü, içeriden gelen o tutamadığı istekleri, arzuları kontrol etme becerisi, iyi bir iletişim becerisi, akademik bir başarı, kendine yetebilme, öz güven, sağlıklı öz güven dediğimiz noktalar aslında bu risk faktörlerine koruyucu anlamda engel olan ve o hastalığın ve bağımlılığın gelişmesine engel olan faktörler oluyor.

Aile içi de yeterli, ilgili, destekli iletişim, ebeveyn tutumu, aile bütünlüğü, tutarlı ve disiplinli olmak yani en önemli noktalardan biri tutarlı ve disiplinli olmak ve buna yönelik yapılacak maddeye karşı tutarlı ve etkili politikaların yürütülmesi, erken müdahale yapılması -en önemli noktalardan biri- bu risk faktörlerinde koruyucu faktör oluyor, o teraziyi daha dengeli duruma getirmede yardımcı olabiliyor.

Burada biraz şeyi özetlemek istiyorum, bağımlılığın gelişiminde koruma ve önlemede beş boyut yani bireysel boyutu var, aile boyutu var, okul boyutu var, akran, arkadaş ortamı dediğimiz bir boyut var ve toplumsal boyutu var. Tüm bu boyutlarda -buradaki tabloda- risk faktörlerini, bu risk faktörüyle beraber karşısına gelecek koruyucu faktör ve önlem girişimini görebilirsiniz.

Burada toplumun üzerinde biraz durmak isteyeceğim. Toplumda işte fakirlik, kalabalık nüfus, yalnızlaşan aileler, yalnızlaşan bireyler, teknolojinin artmasıyla beraber bu yalnızlaşan insanları çok daha sık görmekteyiz ve medya. Medya bu anlamda önemli aslında, hani subliminal mesajlar, orada alınan mesajlar çocuk için ve aile için çok daha önemli. Bu, tüm neslin gelişimini o anlamda etkiliyor. Bunlar risk faktörleri.

Bu risk faktörlerine yönelik güçlü koruyucu faktörler neler olabilir? "Mahalle kültürü" dediğimiz şeyin yerleştirilmesi, biraz daha o kalabalık nüfus olsa da birbirlerini koruyucu şeyleri öğrenebilmelerini, insan ilişkilerinin güçlendirilmesi, madde karşıtı toplumsal olarak bilinç ve eylemler çalışmalarının yapılması, belki medyada aslında bu subliminal mesajların daha koruyucu niteliklerde olması koruyucu faktörleri, bu risk faktörlerinin koruyucu anlamda denge kurmasını sağlayabilir.

Önlem ve girişimler olarak da toplumsal dinamikleri güçlendirmek için eğitimler, dayanışmalar vesaireler, tüm çalışmaların ya da politikaların ona göre düzenlenmesi, bir STK çalışanı olarak da STK'ların bu anlamda kendi bağlarını güçlendirip çalışmalarını artırması diyebilirim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 5

Süremiz kısıtlı olduğu için diğerlerine tek tek değinmiyorum, orada da görebilirsiniz.

Şimdi, aile ve çocuk bu anlamda önemli. Çocuğun ilk sosyalleştiği ortam, ilk insanları tanıma ve ilk iletişime geçtiği yer aile. Dolayısıyla hani ilk ailede bunun temelleri atılıyor, risk faktörleri ilk olarak oradan geliyor. O risk faktörlerine yönelik yapılacak korucu araştırmalar da öyle.

Ben, size, Yeşilay olarak bu anlamda bilinçlendirme çalışmaları olarak ne yaptığımızı kısaca özetlemek istiyorum. Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı'mız var. Bu program Türkiye'nin dört bir yanına ulaşıyor ve rehber öğretmenler tarafından yapılıyor. Bu anlamda eğitimlerimiz kapsamında sağlıklı yaşam, teknoloji bağımlılığı, tütün bağımlılığı, alkol bağımlılığı ve madde bağımlılığı üzerine eğitimler, seminerler verilmektedir, içeriklerle vesairelerle bunlar paylaşılmaktadır. tbm.org.tr.'den de içeriklerle ilgili detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.

Her yaş grubuna özel olarak da bu eğitim programlarımız bulunmaktadır. Bu eğitim programlarının içerisinde bağımlılık nedir, bağımlılık türlerine ilişkin belirtiler nelerdir, çocuğu zararlı alışkanlıklardan korunmak için neler yapılabilir ve çocuğunuzun bağımlı olduğunu fark ettiğinizde neler yapmalısınız şeklinde içerikler mevcuttur. Dediğim gibi, içeriklerin ayrıntılarıyla ilgili olarak tbm.org.tr adresinden daha ayrıntılı bilgilere de ulaşabilirsiniz.

Şimdi süreçteki noktayı biraz özetlemek istiyorum. Risk etmenleri var, onları biraz daha ele alalım. Bu risk etmenleri olduğunda kişinin ya da çocuğun maddeyi kullanma ya da deneyimleme riski de artıyor. Deneyimlediği an eğer yetersiz bir destek olduğunda bağımlılık geliştirme önüne geçilemez bir durum oluyor. Ebeveyn tutumları bu anlamda önemli. Burada biraz daha dengeyi göstermeye çalıştım, hani bir sıcaklık duygusu, güven duygusu, bunu vermek ve sınır koyma. Bunun ikisindeki dengeyi aile koruduğu zaman aslında o çocuğu bağımlılık geliştirme durumlarına karşı ya da diğer tüm sağlık, ruh sağlığını sağlıklı götürülebilmesi için yardımcı oluyor ama anne-babada baskıcı tutum, aşırı koruyucu tutum, dengesiz, kararsız tutum ya da gevşek tutumlar bunu daha inceleyebilir yapıyor ve aslında o dengeyi biraz daha sarsarak risk faktörlerini artırıyor, bağımlılığı artırıyor. Dayanaklılık nasıl oluyor? Bu anlamda sınır koymak ve yetkili bir ebeveyn olmakla o dayanıklılık artırılabilir.

Temel yaklaşımları özetleyeceğim. Bu anlamdaki bu yaklaşımlar davranışın nedenini sorgulamak, hani çocuğa neden yaptın vesaire korkuyu aktarmak nedeni yerine neden ona sevk etti, onu sorgulamak. Biraz daha o "romantik" dediğimiz insancıl, daha duygusal yönüyle yakın olmak ve uyanık durmak, tutarlı olmak -bu çok daha önemli, tutarlılık, bir böyle deyip sonra farklı göstermek bu anlamda bir risk teşkil ediyor- istikrarlı olmak, tuzağa düşmemek. Bu temel yaklaşımlar, aslında koruyucu faktörler ve ebeveyn tutumlarında da dikkat edilmesi gereken şeyler. Ailede bunlar olduğunda bunlar daha kolay korunulabiliyor.

Bağımlılığın nörobiyolojisini kısaca söylemek istiyorum. Bu, aslında toplum tarafından da çok bilinen değil. Bilimsel çalışmalar da yeni yeni bunu ortaya koymaya başladı. Aslında baktığımızda bağımlılık bir beyin hastalığı, nörobiyolojik bir hastalık bu anlamda çünkü tamamen aslında o bağımlılığı kişi maddeyi aldığı beyindeki bazı reseptörleri, kimyasalları daha fazla etkiliyor ve hani bir doz, bir doz, her zaman daha fazla doz istiyorlar; bu, çok duyduğunuz bir şeydir belki bağımlılıkta. Bunun sebebi de aslında beyinde o kimyasalları aldıktan sonra, şöyle örnekleme isteyeceğim size belki daha akılda kalıcı olur diye. "Dopamin" dediğimiz bir kimyasal vardır, mutlu olduğumuz anlarda salgılanır daha çok. Bir çikolatayı yemek sizi mutlu ediyorsa çikolata yediğinizde dopamin salgıyorsunuz. Madde aldığı kişi, bu dopamin normal düzeyinden 5 kat daha fazla salgılanır; dolayısıyla, bu 5 kat daha fazla salgılandıktan sonra mutlu olduğunuz kareleri, en çok mutlu olduğunuz kareleri kimse unutamaz, çok daha kalıcı kalır hafızada; onu hatırlatacak en küçük bir şey hafızayı canlandırır ve o ana götürür, tekrar yaşamak ister. Maddede de aynı etki oluyor, 5 kat daha fazla bir fazlalık olması, o mutluluk duygusunun, haz duygusunun artması da madde kullanmayı artırıyor ve beyin artık buna alıştığı için her seferinde giderek daha fazla istiyor ve artık, bir iradeyle ya da kişinin kontrolüyle yapabileceği bir şeyden çıkmış oluyor. Bu anlamda aslında bağımlılığa bir beyin hastalığı olarak yaklaşılması tedavi sürecinde de, yaklaşım sürecinde de, belki toplumda da bu etiketlenmelerin de ortadan kaldırılmasına ve daha doğru yaklaşımına yardımcı olabiliyor.

Kısaca, biraz daha bağımlılığın süreklilik etkilerini, bilimsel olarak durumla etkilerini, aileyle ilişkisini aktarmaya çalıştım.

Bizim yaptığımız çalışmalara değineceğim. Yeşilay Danışmanlık Merkezi YEDAM... Ben YEDAM Merkezinin yöneticiliğini yürütüyorum. Bu anlamda YEDAM'larda yaptığımız çalışmayı size söylemek istiyorum. Öncelikli olarak temmuz ayından beri "444 79 75" YEDAM danışma hattımız faaliyet vermektedir. En önemli özelliğimiz, hattın ucunda psikolog arkadaşlarımız var; bağımlılıkla ilgili yetkili, nitelikli bilgiye sahip psikolog arkadaşlar. Bu telefon hattından, psikolog arkadaşlarla amacımız Türkiye'ye nitelikli bilgi sunmak bağımlılıkla ilgili. Türkiye'nin dört bir yanından arama yapılabilir, bağımlılıkla ilgili sorusu olan, sorunları olan herkes bu hatta başvurabiliyor ve oradan nitelikli bilgi kaynağına ulaşılmasını hedefliyoruz.

Bugüne kadar gelen aramaları da özetleyeceğim: Hizmet şemamıza baktığımızda, YEDAM'da verdiğimiz, Danışmanlık Merkezinde verdiğimiz hizmette bir danışma hattımız var, bir diğeri psikoterapi hizmetlerimiz. Psikoterapi hizmetlerinde psikolojik destek veriliyor uzman klinik psikologlar tarafından. Sosyal destek birimi; sosyal destek biriminde de sosyal hizmet uzmanları tarafından sosyal destek veriliyor.

Çalışma ofislerimiz var, çalışma ofislerimizde en önemli özelliğimiz, iş birlikleri; mesela, İŞKUR'la bir protokolümüz ve iş birliğimiz var. Bize gelen danışanlarımızın işe, mesleğe yönlendirilmesi gerektiğinde onları İŞKUR'la iş birliği dahilinde, tedavisinde de uygun olduğu basamakta oraya yönlendirerek iş edinmelerini, iş edindikten sonra da o sürecin takip edilmesini sağlıyoruz.

Bunun dışında AMATEM'lerle iş birliğimiz var, bir diğeri çalışma ofislerimiz. Erenköy AMATEM ve Bakırköy AMATEM'le iş birliği dahilinde oradaki koordinasyon sürecini yürüterek tıbbi tedaviye ihtiyacı olan bireyleri, danışanlarımızı oraya yönlendirerek,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 6

oralardan destek almalarını sağlıyoruz. Çalışma ofislerimiz de sağlıklı iletişimin koordinasyonunu yürütmeye çalışıyor. Genel olarak, verdiğimiz hizmetlerin şeması bu şekilde.

Danışma hattımıza gelen aramaların yüzdelerini özetlemek isterim: Bugüne kadar gelen aramaların yüzde 75'i bağımlı bireylerin yakınları. Aslında bu, önemli bir bulgu, sizler için de önemli olacağını düşünüyorum. Bu anlamda aileye değindiğimizde aile, birinci dereceden yakınlar; bağımlı bireyin eşi, bağımlı bireyin annesi, babası, kardeşi, bunlar çok fazla aramakta. Bağımlı bireyin kendisinden daha çok çevresi bu anlamda yakındır ve aslında, en büyük sorunu yaşayanlardan biri de, duygusal ve maddi-manevi anlamda da zarar gören kesimden biri de onlar oluyor. Gelen aramalarımızın yüzde 75'i bağımlı bireylerin yakınları, yüzde 15'i bağımlı bireylerin kendisi, yüzde 8'i de çevre, konu komşu akraba, bunlar tarafından gelen aramalar oluyor; yüzde 2'lik kesimimiz de sahadaki uzmanlarımız; aile hekimleri, sahada çalışan psikologlar vesaire de bu anlamda soru ve sorunlarıyla ilgili danışma hattımızı arayabiliyorlar.

Danışma hattımızın önemli özelliklerinden biri, diğer tüm YEDAM'da verdiğimiz hizmetler gibi yapılandırılmış belirli formlarımız var. Alkol bağımlısı birey aradığında ya da madde bağımlısı bireyin yakını aradığında gibi çeşitli profillerimiz var; onlara yönelik sorulacak ve alınacak bilgiler ve buna yönelik verilecek bilgi doğrultusunda yapılandırılmış bir sistemi hizmete sunuyoruz.

Yüz yüze görüşme hizmeti: Danışma hattımız temmuz itibarıyla faaliyet vermeye başladı, yüz yüze görüşme hizmeti de ocak itibarıyla hizmet vermeye başladı. Burada aslında bir ağacın dallarını görüyorsunuz, bizim de verdiğimiz hizmetlerin dalları bunlar. Klinik ilk görüşme, değerlendirme... Bu anlamdaki önemli yapılandırmalarımızdan biri şu: Klinik ilk görüşme, yüz yüze görüşmeye randevu verildiğinde klinik psikologlar tarafından bağımlı bireyin değerlendirilmesi yapılır. Bu değerlendirme tamamen yapılandırılmış klinik bir format içerisinde yapılır ve bir yazılım sistemi üzerinden yapılıyor. Oraya bilgiler girildikten sonra bağımlı bireyin kapsamlı bir değerlendirmesi çıkıyor, "Riskleri neler? İhtiyaçları neler?" buna yönelik bir raporlama sunuluyor. Bu raporlama neticesinde de psikologlarımız tedavi sürecini planlıyor.

BAŞKAN – Gaye Hanım, toparlarsak sevineceğim.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Tamam.

Bu anlamda önemli diğer çalışmalarımız: Aile grup terapileri, grup terapileri, aile görüşmeleri. Burada da gördüğümüz gibi hem kişiyi hem de aileyi tedavi sürecine alıyoruz. Kişi dışında görüşmelerimiz bu anlamda önemli çünkü bazen bağımlı bireyin kendisini getiremiyorlar. Hasta yakınları "Kendi gelmiyor, istemiyor." diyorlar. Bu anlamda o bağımlı birey olmadan da danışmanlık hizmeti vererek, aslında tedavi sürecinde değişimleri de görebiliyoruz; bu noktada da hizmet vermekteyiz.

Kısaca, başvuru sonuçlarımızın yüzdelerini vererek tamamlamak, toparlamak istiyorum. Başvuranların yüzde 10'luk bir kesimi kadın, yüzde 90'ı erkek, çoğunlukta o. Bu, AMATEM'lerde de sık görülen bir şey, daha çok çoğunluklu olarak erkek popülasyonu başvuruyor. Yaş aralığımızın büyük bir kısmı, yüzde 72'lik bir kısmı 20 ve 29 yaş arası. 40 ve yaş üstü yüzde 2'lik bir kesimimizi kapsamaktadır. Bağımlılık türü olarak baktığımızda yüzde 8 alkol kullanımı, alkol bağımlılığı nedeniyle başvurular var, geri kalan yüzde 92'lik kısmı madde bağımlılığıyla ilişkili olan başvurular. Eğitim durumuna baktığımızda da, yüzde 69'u ortaokul mezunu, yüzde 13'ü ilkokul; bu anlamda da eğitim düzeyi düşük olan kişilerin başvurularını görmekteyiz.

Hizmet profilimizi söyleyerek kısaca özetlemek istiyorum: Yaptığımız çalışmalardan kişi dışında görüşmeler dedim, kişi dışında görüşmeler bağımlı bireyin kendisi olmadan yaptığımız görüşmeler, yüzde 7'lik bir kısmı kapsamaktadır. Yüzde 53'ünü bireysel psikoterapi dediğimiz bağımlı bireyin kendisine bireysel görüşmeyi verirken yüzde 40'lık bir hizmetimizi de aile görüşmelerine, aile terapilerine vermekteyiz.

Kısaca, yaptığımız çalışmalar ve bağımlılıkla ilgili size sunacaklarımız bu kadar. Sormak istediniz sorular varsa cevaplayabilirim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Vekillerimizin sorusu olacak mı Gaye Hanım'a?

Buyurun Bayram Bey.

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Şimdi, aileler, bağımlı ailelerin bu uyuşturucu veya bağımlılık veren maddelerin satışıyla alakalı, emniyet güçlerinin, kolluk güçlerinin yeterli çaba gösterip göstermediğine dair elinizde bir done var mı? Ben yaşadığım bir olay üzerine bunu soruyorum. Ankara'da bir kızımız bir izdivaç yapmış, eşi uyuşturucu bağımlısı, 2 tane erkek kardeşini de uyuşturucu bağımlısı hâline getirmiş, daha sonra aile boşanmış. Biri 26 yaşında, biri 17 yaşında iki tane genç, bulunduğu mevki belli, Ankara'nın neresinde olduğu belli, her günün gecesinde satış saatleri belli, her türlü uyarıyı yapmamıza rağmen "Evet, biz o bölgeyi biliyoruz, o bölgeyi tanıyoruz; işte, kontrol ediyoruz, bizim kontrolümüzdedir." denilmesine rağmen bir çaba gösterilmedi ve şu anda da maalesef, ikisi de cezaevinde. Bununla ilgili velilerin, ailelerin böyle bir şikâyeti var mı?

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Sayın Başkanım, cevaplayabilir miyim?

BAŞKAN – Bir saniye Gaye Hanım, bir sorumuz daha var. Onu da sorsun üyemiz, ondan sonra siz ikisine cevap verin lütfen.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Öncelikle teşekkür ediyorum sunum için.

Ben tek bir soru soracağım, o da rehabilitasyon ayağıyla ilgili. Tedaviden sonraki rehabilitasyon Türkiye'de sizce ne aşamada? O konudaki gözleminizi Yeşilay olarak... Yani bunu çok önemsiyorum çünkü başlıyor, devam ediyor ama rehabilite kısmındaki eksiklikler yüzünden yeniden dönüş yapabiliyor. Bununla ilgili olması gerektiğini düşündüğünüz bir süreç var mı?

Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa : 7

BAŞKAN – Teşekkürler.

Açıyorum mikrofonunuzu, buyurun.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Öncelikle, iki soru için de teşekkür ederim, ilk soruyla başlıyorum, yasal sorunlarla ilgili değerlendirmelerden söz ettiniz.

Öncelikle başvurana bağımlı bireylerin yüzde 90'ı kadarı yasal problemleri olabiliyor. Danışma hattımızda en sık yaşadığımız şeylerden biri “Ben size bu bilgileri paylaşıyorum, kimseye söyleyecek misiniz?” Bu, aslında yardım aramaya engellerden de biri. İşte, üzerinde uyuşturucu yakalandığından, denetimli serbestlikte olduğundan dolayı tedaviye başvurmuyor ya da gizliliğinin korunmasını sağlıyor. Bizim en önemli hizmetlerimizden biri gizlilik. Bu gizlilik aslında sadece bizim değil, tüm tedavi sürecinde olan bir şey, AMATEM’ilerde de olan bir şey. Bireyin tedaviye başvurduğu süreçte, başka birine yada kendine zarar verme durumu olmadığı müddetçe o bilgiler kimseye paylaşılmaz ya da yasal, hukuki olarak bir süreçleri olup, bildirim yapıp, oradan bilgi talep edilmediği müddetçe.

Sık rastladığımız şeylerden biri, bu durumlar çok bilinmediği için tedaviye başvurmaya engel. Yasal durumları olduğu için kişiler ve hasta yakınları ve hastalar kendilerini saklamaya çalışıyorlar. Saklamaya çalıştıkça o aileye ve çevreye o durumun yayılması artabiliyor. Bir de dediğimiz -tırnak içinde söylüyoruz- maalesef “torbacılar” dediğimiz bir kesim var. Bunlarda da bazı kesim, sadece madde kullanmadan madde kullanmaya teşvik edici şeyleri yapabiliyorlar. Bu anlamda, hani kişilerin ortamlarını değiştirmeleri vesai gerekebiliyor. Bunlar daha zor bir süreç oluyor. Emniyetle bu anlamda iş birliği kurmayı hedefliyoruz ilerleyen süreçlerde. Biz şu an YEDAM modeliyle, YEDAM sistemiyle aslında biraz da bir pilot çalışma yaparak Türkiye’de yaygınlaşmayı hedefliyoruz. İkinci soruya buradan bu anlamda geçiş yapmak isteyeceğim. YEDAM modeli kurgulanmadan önce Türkiye ve dünyada bağımlılıkla ilgili rehabilitasyon çalışmaları araştırıldı. Bizim yaptığımız araştırmalarda tespit ettiğimiz şey şu noktada: Türkiye’de rehabilitasyon alanında çok büyük bir eksiklik var; verilmiyor diyemem ama eksiklik var. Bu eksiklik şu noktada: Tıbbi tedaviyi tamamlayıp birey ama sonrasında sosyal destek ya da psikolojik destek tedavi takibi sağlanmıyor. En önemli ayak rehabilitasyon ayağı. Bu sağlanmadığı ve devamlılık arz etmediği için, ilk sorudaki olan o yasal sorunlar ya da daha da artması, çevreyle ilgili problemler de artmakta, kişi sürekli tıbbi tedaviye başvurarak tekrar tekrar “nüksler” dediğimiz madde kullanımının tekrarlanması yaşanmaktadır. Aslında bu anlamda bizim YEDAM modeliyle farklılığımız şu: Tıbbi tedavi sonrası kişiyi rehabilitasyon, psikososyal rehabilitasyon sürecine alarak o tekrarlanma durumunu azaltmak, AMATEM’lerle iş birliği kurarak da, AMATEM’lerin aslında bu yoğunluğunu azaltmayı hedefliyoruz.

Bu anlamda çalışmalarımızı yürütmeyi hedefliyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yalnız sizden şöyle bir şey bekliyorum Komisyon olarak, raporumuza dercetmek için. Özellikle Başkan Vekilimizin Bayram Bey’in sorusuna istinaden, mevzuatta olan eksiklikler ve benzeri konularda çözüm önerileriniz; yani, eksiklikler ve beraberinde çözüm önerilerinizle ilgili bir çalışmanız varsa onu yazılı olarak sizden talep edelim.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Tamam.

BAŞKAN –Teşekkür ediyorum.

YEŞİLAY DANIŞMANLIK MERKEZİ YÖNETİCİSİ GAYE KAĞAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Yeşilay gönüllüsü Haluk Piyas aramızda. Ben öncelikle, yoğun programını biliyorum, Almanya’da çekimi vardı, bazı ufak tefek konular vardı uğraştığını biliyorum; onların yoğunluğu arasında bize vakit ayırdığı için teşekkür ediyorum. Bu arada yeni film de hayırlı olsun.

YEŞİLAY GÖNÜLLÜSÜ HALUK PİYES – Allah razı olsun.

BAŞKAN – Kendi öyküsü de aslında... Çok iyi bir başarı öyküsü var. Ben öyküsünü biliyorum. Yani, Komisyonumuz ilk toplantısını yaptığında “Gurbetçi aileler komisyon konusu olacak mı olmayacak mı?” tartışmıştık hatırlarsanız üyelerimizle.

Avrupa’da yaşayan bir çocuk Haluk, öyle bir hikayesi var ve oradaki süreçleri de bildiği için, oradaki ailelerin parçalanma nedenlerini ve madde bağımlılığı ile oradaki ailelerin ilişkilerini ve aynı zamanda şu an Yeşilay’ın da gönüllüsü olduğu için bugün davet ettik kendisini.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Ayrıca bu hafta Yeşilay Haftası, onun için biz bu haftaya denk getirmeye özen göstermeye çalıştık sizin sunumunuzu. Size de iyi etkinlikler haftası diliyorum.

Buyurun.

YEŞİLAY GÖNÜLLÜSÜ HALUK PİYES – Evet, çok teşekkür ederim.

Hepiniz hoş geldiniz.

Genelde büyüklere seminer vermiyorum, bunu seminere dönüştürmeye çalışacağım çünkü bahane ve mazeretleri bitmiyor, böyle bir sıkıntı var.

Evet, belki aranızda bazıları beni oyuncu olarak tanıyabilir ya da sanatçı olarak bilir ama benim yurt dışında başlayan başka bir mesleğim var, 16 yaşında o işe başladım, sosyal danışman olarak aslında para kazanmaya başladım diyebilirim 16 yaşında. Tamamen bir gerekçeydi, biraz “background”umu anlatacağım yurt dışıyla alakalı. Klasik gurbetçi ailenin çocuğuyum. Annem Tarsus’un yörüklerinden, babam Kırşehirli, buraya çok yakın. İstanbul’u daha önce hayatlarında hiç görmeden transit bir şehir olarak, Almanya’da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 8

bulmuşlar kendilerini birçok gurbetçimiz -çoğunluğu öyle zaten- gibi ve Almanya'da, Türkiye'de olanın dışında artı bir sıkıntı var, baskı var. Dili, dini, ırkı farklı bir toplumdanız ve sizi çok benimsemiyorlar açıkçası. İlk etapta gidenleri, ilk dönem gidenleri zaten çok benimsemediler. Aynı ayrı kadın erkek tuttular vesaire, onun sıkıntıları hâlen devam ediyor, maalesef düzelmiş değil, başarı öyküsü değil, öyle lanse edilse de değil. Böyle bir aileye Rabb'im nasip ediyor, 3 çocukları var. Babam maalesef ben 3 yaşındayken, 20 sene hapse giriyor, düşünün yaptığı işleri, büyük bir suç işlemiş olması gerek. 20 sene bizden ayrıydı, anne de ne yapsın ilkokul mezunu ve 3 çocuğuna bakması lazım, 2 de ablam var. Gurbetteki klasik meslek tuvalet temizleyen kadın mesleğidir, yani kadınlar genelde ona başvurur çünkü başka bir altın bilezikleri yok temizlemekten başka. 16 saat tuvalet temizliyor, bize bakıyor, ablamın bir tanesi yatılı okulda, biri erken evleniyor derken... Bu böyle, tamamen küçük Emrah modeli falan da yapmayacağım, arabesk bir durum da yok çünkü içinde olduğunuz bir durum size o kadar ağır gelmiyor. Dışarıdan bakınca çok dramatik olabilir ama içeride çocuk o kadar öyle algılamıyor, ta ki daha iyisini görene kadar.

Şimdi, böyle bir durumda sizin aileniz başınızda yok ve genel olarak da seminerlerde... Bu arada Türkiye'de dokuz senedir seminer veriyorum, 125 bin öğrenciye ulaştım çok şükür, genelde Batman, Diyarbakır doğuda veriyoruz. "Üç aş" adı altında veriyorum. Bence en büyük aşlar çünkü benim işim önlem. 40 küsur bağımlı gençle bire bir çalıştım 16 yaşlarından 20 yaşlarına kadar. Sonra dedim ki: "Bu işler böyle devam edemez, 24 saatimi harcasam da yetmeyeceğim, önlem bizim de en büyük konumuz olması lazım."

Önlem için en büyük faktörler aşlar: İlgı, bilgi ve en önemlisi sevgi. En büyük aşığı annemden almışım, sağ olsun topluma adapte olabilmem için beni yuvaya yazdırdı, Almanyayı iyi öğreniyim diye ve ondan sonra da okula gitmemi ya da okulda başarılı olmamı da aslında ilk temelini atan ve sağlayan kişi. Sevgi aşısı beni birçok kötülükten korudu çünkü on altı saat tuvalet temizleyen bir anneyi arkadan vurmak istemiyorsunuz. Ama sizin boynunuzda anahtar var, anahtar çocuk oluyorsunuz, gurbette bu çoktur İsviçre'de, İsveç'te, Almanya'da, Hollanda'da vesaire yani anne veya baba çalışıyor, evde kimse yok, çocuğun boynunda 3-4 yaşından itibaren evin anahtarı var ve komşu kadınlara para veriliyor, onlar size bir öğün sıcak yemek veriyor, bazen de vermiyor, parayı indiriyor, siz de annesine bir şey demiyorsunuz üzülmesin diye yani şiddet görüyorsunuz, onu da demiyorsunuz, ayrı konular. Ve sizin aileniz aslında sokak oluyor, sokaktaki arkadaşlarınız oluyor. Bu arkadaşlarınıza da siz sahip çıkmaya çalışıyorsunuz çünkü samimiyseniz, sevgi aşınız da tamsa "seven sevdiğine sahip çıkar" mottosu altında hayata bakış açınız gelişmiş oluyor ama bu sevgiyi almadıysanız arkadaşlarınızın yaptığı yanlışlara tabi oluyorsunuz çünkü niye? Onlar size bir sarılabiliyor, suni bir sevgi verebiliyor ve siz de bunun için o uyuşturucuyu kullanabiliyorsunuz -sigarayla başlıyor genelde, sigarayı yabancı kişi vermez, alkolü de vermez, genelde tanıdık verir- ya da o örgüte girmeyi kabul ediyorsunuz, vesaire vesaire. Tabii ki, bilgi ve ilgi aşısı da devreye girmesi gerekiyordu. İlk etapta okula gideceğiz, evet, annemizi kurtaracağız çünkü bize söylenen "Okursan adam olursun anneni kurtarırsın." denilmişti. Evet, tamam, okula girdik, çantalar bulduk, annem de: "Otobüs şoförüne soracaksın, o sana nerede ineceğini söyleyecek." yani böyle bir beraber gelemedi yazık. Ama girdik okula, malum Alman öğretmenimiz bizim Almanca bilmediğimizi zannederek en arka sıralara oturturdu. Biz de küstük tabii. Ders esnasında "1+1 kaç?" dedi, ben de örneğin "Biliyorum ama sana söylemeyeceğim." dedim. "A, çok zeki bir çocuk, bunu engeller okuluna gönderelim." denildi. Böyle bir çok gurbetçilerin farklı ülkelerde kariyer fırsatı kapatılıyor çünkü o engelli okullarında, o çocuklarla -onlar hepsi bizim kardeşimiz, spastik çocuklar âmâ vesaire- bir arada olmak sizi ürkütebilir çünkü 6 yaşındasınız. Oralardan çıkmak için orta seviye ortaokullar, orta, üst seviyelere gelmek çok çok zor yani üniversiteye gidebilmeniz çok sıkıntılı oraya girdikten sonra, böyle sizi engelliyorlar, bu çok sistematik yapılıyor. Şansımıza bilgi aşısını vermek üzere Rabb'im nasip etmiş Türk öğretmenimiz geldi okula. Esasen psikolog, kabul edilmemiş karneleri ve "Ama açığımız var istatistiklere göre de Türk öğretmen almak zorundayız, siz burada başlayabilirsiniz." denilmiş. Şansımıza geldi, bize hem ilmi hem dinî aşıları ağustos böcekleri, folklor ekipleri vesaire kuruldu, bizimle ilgilendi ve bilgilendirdi ve biz okulun en iyi çocukları olduk en akıllı, notları çok iyi olan çocuklar olduk ve mezun olduk. Ama bir sıkıntı vardı, demin de Gaye Hanım'ın bahsettiği gibi farklı alanlar var, okul bir alan ve siz gettonuza, o gördüğünüz Amerikan filmlerindeki yanan varillerin olduğu o ortama geri dönüyorsunuz. Diğer arkadaşlarımız o kadar şanslı değildi, onların da tabii birçoğu okula gitmiyordu artık ya da gitmemeye çalışıyordu, on sene zorunlu Almanya'da, polis gelip evde alıyor ama oradan da kaytarabilen arkadaşlarımız çok. Doğal olarak da onlar kısıkanıyordu, "İşte duydum ki okula gidiyorsun." "Adam olacaktımsın." Sanki kötü iş yapıyormuşuz gibi. Böyle bir dayak yiyorduk açıkçası. Diğer aşığı sebep olacaktı. Gene baktığımda hepsi takdiri ilahi, aslında güzel pişmişiz çok şükür. Boksaya gitmeye karar verdim çünkü minyon bir insan olarak dayak yemekten bıkmıştım. Boksaya girdiğimde de benim olmayan babamı aratmayan çok iyi bir boks hocam, boks antrenörüm vardı. Ve ilgi aşısı devreye girdi. Bilgi aşısını İpek öğretmenimizden aldık, Ali Hocamız da sağ olsun bizimle ilgilendi: "Çorabın delik mi, karnın aç mı, okulda problem var mı, vesaire?" diye. Bizi sportmen olarak yetiştirdi. Şahsen ben çocuklarımı boksaya yollamam, judo falan daha iyi, çünkü şu an bile bir parmağım kırık, ayağım kırık vesaire, tavsiye etmiyorum. Ali Hocam da kendi oğlunu maalesef yüksek doz uyuşturucudan kaybetmiş bir baba. Bu altın vuruşlar falanlar kullanmamızı tavsiye etmiyorum, reklam yapmamamız lazım uyuşturucunun çocuklara, altın iyi bir şey gibi algılanıyor vesaire, televizyonda da -oraya birazdan değineceğim- medyada da farklı kullanıyor. O ilgi odağını da, o ilgi aşısını da alınca ben artık arkadaşlarıma daha faydalı olmaya karar verdim ve bir sportmen olarak da, boksör olarak da aslında kimseyi dövmüyorsunuz çünkü eliniz kırılırsa -yine anne devreye giriyor, yine sevgi aşısı devreye giriyor- şampiyon olamayacaksınız, para kazanamayacaksınız, anneniz hâlâ tuvalet temizleyecek. Doğal olarak da "Bu arkadaş bizi döver, Almanya şampiyonu olmuş, Avrupa şampiyonu olmuş ama dövmüyor, ya helal olsun." duygusunu kullanarak arkadaşlar arasında bayağı bir lider olduk ama dışarıdan gelen ekstradan bir sıkıntı var, o da işte dazlaklarla çarpışıyorsunuz, işte evleriniz kundaklanıyor, bıçaklanıyorsunuz vesaire. Ben iki kere bıçaklandım, bir kere vuruldum vesaire, pes etmedik. Zamanla küsmemeyi de öğreniyorsunuz,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 9

onların çocuklarına da faydalı olmayı öğreniyorsunuz çünkü o gittoda sadece Türkler yok, Yunan var, İtalyan var, Alman var vesaire. Bütün Almanlar kötü de değil. Bizim eyalette bizim semte bakan bir komiser ağabeyimiz dedi ki: "Sosyal danışman olur musun?" "Nedir bu?" dedim. "İşte mahkemelerde tercümanlık yaparsın, ev ödevlerinde yardım edersin, sıkıntıları varsa rehabilitasyon merkezlerine götürürüz." Ki oradaki rehabilitasyon merkezleri bildiğiniz gibi gerçekten rehabilitasyon merkezleri, bizim maalesef sadece bir Gaziantep'te var diye biliyorum, sağ olsun Fatma Şahin Hanım'ın yürüttüğü. Üç, dört sene giriyorsunuz, gerçekten topluma tekrar kazandırılıyorsunuz, arındırılıyorsunuz, tekrar eğitiminiz tamamlanıyor, meslek ediniyorsunuz ve topluma, işçi bulma kurumuyla beraber çalışarak farklı ortama tekrar geri geliyorsunuz yoksa burada AMATEM'e gidip dışarıda torbacısını bekleyen çocuklar çok. Sadece bir temizlenmek istiyor çünkü uyuşturucu artık -tabiri caizse- çakmıyor. "Oraya gidip bir temizleneyim, uyuşturucuyu artık tekrar hissedebileyim." manasında -Gaye Hanım da bilir- çok var. Şimdi, onunla ilgili yasa tasarısı var mı, devreye giriyor mu bilmiyorum, benim üzüldüğüm ve kızdığım bir konu, Almanların bizim toprağımızda iki tane var, sadece bu kadar söylüyorum. Şimdi, bu konuyla ilgili "Tamam, yaparız, yardımcı oluruz." dedik. 16 yaşında başladım. 40 tane gence bakıyorum, birisi 13 yaşında evde şiddet görmüş çünkü bütün bağımlılıklara bakıyorsunuz, şiddet bağımlılığı, kumar, alkol, madde, cinsel bütün bağımlılıklarla ilgili sıkıntıları görüyorsunuz. En büyük ağabeyimiz de 44 yaşında alkol bağımlısıydı. Ama gerçekten çok yoruluyorsunuz, bir yandan okumaya çalışıyorsunuz spor vesaire. Yetişemiyordum, bir hukuk okuyayım altını çizeyim dedim. Girdik hukuk fakültesine maalesef orada da sürekli "Hırsız Ali'ye kapkaççı Mehmet'se..." Bir sıkılıyorsunuz yani hukuk okumuyorsunuz, adalet hiç okumuyorsunuz. Oradan da sıkıldım, daha büyük platformlar aradım, hani ben benim semte yardımcı oluyorum ama diğer semtlerde de bu sıkıntı var, ne yapabiliriz? O zaman hepimizin evinde olan burada da ekran olarak önümüzde olan aptal kutusu devreye giriyor. "O aptal kutusunda olmam lazım." dedim. Çünkü bir doktorun elindeki neşter hayat kurtarır, televizyon da bunu yapabilir ama maalesef doktorun elinde değil bu neşter bence çoğunlukla. Onun için "Oraya girmem lazım." dedim, oradan önlem adına -demin aramızda konuşuyorduk- rol model olması gereken insanlar var, ben şahsen yani böbürlenecek bir şey yok ama katkıda bulunursam, vesile olabiliyorsam ne mutlu diyerek araç olmaya çalıştım. Araç olarak da medyayı kullanmaya çalışıyorum. Sponsor buldum. Takdiri ilahi bu işin ana mekânı Los Angeles orada AFI'da (American Film Institute) yönetmenlik ve senaryo okudum. Oyunculukla biraz ilgilendim ki oyuncularımı yöneteyim diye ama maalesef bilmiyorum, belki vitrinden dolayı biraz oyunculuk teklifleri geldi, değerlendirdik, parayı yaparız, sonra kendi filmimizi çekeriz dedik. Almanya'da da ilk filmimiz Kanak Attack'tı, 2000'de bu çıktı. Esrarkeş bir Türk gencinin hayatını anlattık. İnsanlar o kadar açmış ki böyle bir haykırışa, onları anlayan bir film gelmesine 4 milyon seyirciyle buluştu. Ben direkt yasaklandım. Çünkü canlı yayınlarda bağımlılığın statüsü olmadığını, Türklere has, Araplara has, özellikle Müslümanlara has bir şey olmadığını savununca bu işin ekonomisi var, çelişkide olan çocuklar çok tüketir. O yüzden burada ezik gurbetçilerimiz görüyorsunuz, son model arabalarla, altınlar vesaire, tencereler 5 tane, işte VHS şeyler, recorderler 10 tane. Bu, eziklikten kaynaklanıyor, çünkü çelişkide büyüyen insan çok tüketir, çünkü varsayılmak ister. Bunu -vefat etti- Cumhurbaşkanı Johannes Rau şahsen, bire bir Schlossberg'i makamına davet etti "Çok fazla konuşuyorsun Don Kişot'luk yapma, bu bir ırkçılık değil, bu ekonomik faktör." dedi, altı ay sonra vefat etti. E, belki bana bir iyilik yaptı, çok dürüstçe, çok açık konuştu, bir siyasetçi den çok nadir duyuyoruz biz.

Bir çok Helmut Kohllerle vesaire hepsiyle görüştük, onlar da ikna etmeye çalıştı, "Canlı yayınlarda böyle konuşmayın, bu bir ırkçılık değildir." vesaire denildi. Sonra ben Türkiye'ye gelmeye karar verdim. Burada da tablo çok farklı değil. Yani çocukların burada da aşları almamış olduğunu gördük; doğu-batı periferisi var, eğitim sıkıntısı var vesaire ama ben şunu iddia ediyorum: Ailede ne kadar sıkıntı olursa olsun insan yaşarken aşları bir yerden alabilir, alınmadığında işte devlet, okul, sizin gibi duyarlı insanların devreye girmesi lazım bu aşları tamamlamak için. Çünkü evden almıyorsa bir gençlik evinde, bir yuvada vesaire böyle kalpten, gerçekten buna inanan insanlara ihtiyaç var, o aşığı verebilir, ama buradan hepimize bir ev ödevi vermek istiyorum. Bu işle biz gerçekten samimi bir şekilde ilgileniyorsak -burası çok önemli, aramızda konuşmalıyım- ev ödevimiz şu: Samimi olmak istiyorsak önce bizim büyüklerimize "Seni seviyorum." dememiz lazım. Şimdi biz babamıza genelde bunu demiyoruz, çünkü babamız da bize dememiş. Benim araştırmama göre, bu yaklaşık 125 bin öğrencinin arasında yüzde 96,4 "Seni seviyorum." u duymamış öğrenciler var.

Şimdi, bunu taklit edemiyorlar da, çünkü bizim babalarımız annemize demiyor, ben satır, torna vida hatırlıyorum, doğal olarak da taklit edememişim. Ben kendimi böyle bir şey zannederken 28 yaşlarına gelmişim, anneme hâlâ "Seni seviyorum." dememişim. Demin annemin yuvaya götürdüğünden bahsetmişim, oysaki benim annem beni yuvaya götürdüğünde kış günü, ben de işte ilk defa ve son kez çocuk arabasında kar taneleri yakalamaya çalışırken birden bana siper oldu. Annem yazmalı... Siper oldu ve alında da kan akıyor. Çünkü orada Alman gençlerinin arasında bir hobi var, yazmasını kar topuyla düşürmeye çalışıyorlar ama kar topunun içinde cam taneleri var. Şimdi, annemiz de dedi ki: "Oğlum hiçbir zaman pes etme, hiçbir zaman üzülme, kin gütmeye, yoluna devam." Biz oradan o gazla işte cenklere girdik, Avrupa şampiyonları olduk, çocuklara bir şeyler anlatmaya çalışıyoruz. O sevgi aşısını orada tamamlamış bir anne ki, Dom Kilisesi'ni bilirsiniz dünyanın 3'üncü büyük kilisesinde, o kadar evrensel bir kafaya sahip ki çünkü orada ilk Fatiha'mızı okuduk mesela beraber. Çok yönlü bir insan. Köyden Tarsus'tan, Ashab-ı Kehf'den gelen bir insan ama sevgi her şeye kadirdir. Ve ben bu anneye "Seni seviyorum." dememişim. Çok üzücü. Ben ne kadar etkili olabilirim ki? Annemi aradım. Ben Almanya'daydım, bunu fark ettiğimde üç gün bir şey yiyemedim çünkü doğuştan, fitraten neye inanıyorsanız ya da inanmıyorsunuz o önemli değil, anne sizi doyuracak, baba sizi koruyacak, doğal olarak seviyorsunuz ve inançlıysanız Allah size bunu vermiş diye de düşünebilirsiniz. Ama enerji de kaybolmaz fizikte, ateistlere de aynısını söylüyoruz, iyi enerji de kaybolmaz, kötü enerji de sizi bulur. Doğal olarak bunu söylememiz boynumuzun borcu. Bunun üzerine kin koyabilirsiniz, öfke koyabilirsiniz çünkü baba anneyi dövmüş olabilir, bazen anne babayı da dövüyor, o örnekleri de gördük. Ama bunu kendiniz için kusmanız şart, yani sizin babayı bulup ona bunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 10

söylemeniz lazım. Rahmetliyse arkasından elektromanyetik dalga ya da dua yollamanız lazım, barışmanız lazım. Yoksa burada hepimizin boynunun borcu, samimi olmayız. Matrix'te sıkıntı var, elektromanyetik dalga tam geçmez, yani 13 haneli bir numarayı arıyorsak 12 taneye bassak karşıya ulaşamayız, onun için bizim önce bunu yapmamız lazım. Kendimize bunu itiraf etmemiz lazım. Yaptık mı, hanıma diyor muyuz, hanım bize diyor mu, çocuklara diyebiliyor muyuz, çocuklar bize rahatlıkla diyebiliyorlar mı, bunun yelpazesi geniş. Örneğin, bir hadiste "Selamı yayın." diyor. Bir yerde bir kalem hediye etmek aynı derece sevgi göstermek. Sağlıklı bir öğün yemek sunmak, müzeye getirmek, tiyatroya, müzikale, bir müzik aleti vesaire, bunların hepsiyle ilgili sevgimizi ifade etmemiz lazım yoksa o kapıdan birisi girecek. Atıyorum, çocuğunuzla hiçbir şekilde müzikle ilgilenmediniz, üniversitede okuyor, orada çok güzel gitar çalan bir arkadaşımız var ama uyuşturucu kullanıyor. Ezikliğinden o gruba dâhil olabiliyorlar, bu kadar basit. Bazen de 12 yaşına kadar baba çocuğa sarılmış, kalbini de vermeye hazır ama seni seviyorum dememiş, doğum gününde kız idrak etmiş, demediği için dağa çıkabiliyor. "Ben şimdi orada bir kendimi havaya uçurayım da gör." Çok üzücü, bunların hepsini görüyorum, sorgularına da girdim, bir sürü, bir sürü örnekleri siz daha iyi biliyorsunuz. Doğal olarak benim bu aşığı tamamlamam lazımdı. Anneme dedim. Annem tabii, Çukurovalı kadın olarak, kayıtlara geçiyor ama artık yapacak bir şey yok. Ben Köln'deyim, o da Tarsus'un işte, Sariibrahimli köyünde. Dedim ki anne sana bir şey söyleyeceğim. Dedi ki: "Ne oldu?" Ya, özür diliyorum, ben yıllardır hiç söylemedim, seni çok seviyorum. Klasik anne, bir de Çukurovalı "Eşek sıpası. Bir şey oldu zannettim." dedi, böyle bir kızdı bize. Çok mu ayıp oldu? Ama yapacak bir şey yok, sanatçı kimliğimden kaynaklı olarak böyle, bunu telafi ederiz.

Sırada birisi daha vardı ama önce bir kendimi sokağa attım, bir meşrubat içebildim. Gerçekten dizlerimin üstünde yürüyordum çünkü o çok diplerde kalmış o duygu, kafeslerde dövüşen... Çünkü çok öfkeliyiz, bundan dolayı aslında birbirimize bağırıyoruz, hemen bir vakfa, cemaate, partiye üye oluyoruz ama evde bunu yapmıyoruz, orada da kendimizi yırtıyoruz. Çocuğunuza kalbini vereniz bile yani 0-4 yaş arasında çocuğun kalp ihtiyacı var, baba verdi. "Baba nerede?" der. Çocuğun duyması lazım. Bütün duyularına hitap etmeniz lazım. Onun için bunu eksik yapmamız lazım. Zaten onunla ilgili -biliyorsunuz- cennet kapıları pek açılmayabilir yapmazsak.

Baba vardı sırada, baba da pek görüşmediğimiz bir insan, ağır ağabey. Onu aradım telefonla, Viyana'da yaşıyordu ve dedim ki baba sana bir şey diyeceğim, selamünaleykum, aleyküm selam, bu intikam değil, bir şey değil, ben bunu diyebiliyor muyum? Ben düzelmek istiyorum, bu öfkeyle yaşamak istiyorum. 64 maçım var, 63'ü nakavt, bayağı bir hırslıyım, galiba benim bunu çözmem lazım. Dedim seni seviyorum. Dit dit dit telefon kapandı. Benim üç gün bir blokem oldu, onun herhâlde iki sene blokese vardı çünkü iki sene sonra bir bayram vesilesiyle aradı, yine özür diliyorum, dedi ki: "Ben çok isterdim benim gibi kötü insanları hapse tık çünkü savcı olmanı çok isterdim ve beni hiçbir zaman çıkarmasınlar. Senin söylediğini bizim köyde satın alamıyoruz." Şimdi, bazıları diyor ya: "Bizim köyde seni seviyorum denmez, kurban olurum denir." ama onu da diyelim, onu da diyelim. Ama ben o an dedemin yerine geçtiğimi öğrendim çünkü babam da babasından duymamış bunu. Tabii ki şartlar zormuş, Kuvayımilliyeler, savaşlar vesaireler, işte, yedi sene Yemenler falan ama bunu yaşamamız lazım her şeye rağmen. Çok güzel örneklerimiz var tarihte, her türlü şekilde, dini olarak da vasfımız bu, şiirlerimizde bunu anlatıyoruz, işte, bizim yöreden buraya Neşet Ertaşlarımız, türkülerimiz bunu söylüyor vesaire ama biz inatla yapmıyoruz, bir enteresanlık var bizde.

Televizyonda -biraz da oraya geleyim ve konuyu kapatayım, sizi yormayayım- suni bir şekilde sunulan sevgiye de tav oluyoruz. İşte, şöyle bir arabam olsun, şöyle son marka şeyler giyeyim... Çünkü yapmadığımız için biz maalesef -tamam, tevafuluk oldu ama- çok nadiren böyle görüşebildiğimiz için o çarptaki insanlar, o tüketim canavarının elemanları onlar profesyonel bir şekilde her hafta, olmadı, ayda 1 kere buluşuyor ve biz aşılarda nerede eksik var, dizilerde ne verdim, bunu çok profesyonelce konuşuluyor, biz de orada eksikiz.

Şimdi, bunu söyledikten sonra babam tabii, ilaçlarını sormaya başladı; "Nasıl emekli olurum?" bilmem ne falan... Bir gün doğum günümde aradı ilk defa. Ben çok doğum günü kutlayan birisi değilim ama dedi ki: "Oğlum, sana bir şey söyleyeceğim." Dedim oh, aşı işe yaramaya başladı, filizleniyor. Bizde genelde fidan, hani elma diyorlar ya, yavaş yavaş, biraz sulamak lazım. Dedim buyur. Dedi: "Bir şey soracağım. Hazır mısın?" Tabii, hazırız, baba, söyle, buyur. Dedi: "Benim bir arkadaşım var, bin tane küçükbashi var. Nereye satarız?" Dedim buluruz birisini. Bugün doğum günüm, hiç aramadın ama çok umurumda değil de başka bir şey dersin zannettim. "Ha, öyle mi, 'sorry, sorry' pardon." Tamam, dedim kapattık. Şimdi, ben 40 yaşındayım, 41'e gireceğim. 40 yaşında şöyle bir şey nasip oldu: Kalp krizi filan geçirdi, yanına gittik, şimdi Kırşehir'de köyde yaşıyor, şükür iyi, hiçbir garazım da yok. Ben de giderken LPG'li kötü bir araçla gidiyordum, zehirlendim. Baba yukarıda yoğun bakımda, ben aşağıda acilde. Sonra amcalar vesaire geliyor diyor ki: "Baban ağlıyor." Baba ağlamaz, o şeyler kurumuştur. "Baban ağlıyor, çocuk gelmiyor, beni sevmiyor." vesaire. O hâlimle çıktım yukarı, dedim utanmıyor musun, koskoca adam ağlıyorsun. Değiştik şimdi, şimdi ben dedem oldum. Dedim seni seviyorum sen rahat ol, iyileş. İlk defa 40 yaşında duydum, dedi ki: "Ben de seni çok seviyorum." Allah razı olsun. Bazen küsmememiz gerekiyor, direnmemiz gerekiyor, bahane, mazeretlerimiz o yüzden yaşlar büyük olunca çok oluyor, bu yüzden çocuklarla konuşmayı tercih ediyorum, onları yarıştırabiliyorum, ister sağ ister sol görüş olsun, hiç fark etmiyor çünkü hepsinde ruh var, ruhun gıdası da sevgidir. Benim inancım da sevginin ilmidir.

Hepinize teşekkür ediyorum. Sorunuz varsa cevaplayalım.

Sizi seviyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim. Biz de seni seviyoruz.

Soru sormak isteyen üyemiz var mı?

Tülay Hanım...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Öncelikle, gerçekten, duygu yüklü bir söyleşiydi. Çok teşekkür ediyorum ben.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 11

İlgi, sevgi ve bilgi üçgeni aşısı gerçekten çok güzel ama ben bir cümleyle katkı sumak isterim ona. Bazen sevgileri vücut diliyle anlatırsınız, dil olarak söylemezsiniz ama işte, sizi o okulda merak eden, gelişinizi, yani o anne o sevgiyi diline almasa da tavrıyla, ilgisiyle bunu zaten gösteriyordur. Bence Türk toplumunun en güzel yanı ailedeki o sevgi, ilgi ve bilgiyi besleyen değerlerdir diye düşünüyorum ve dünyada, bizi ayıran Almanya'yla, işte, bahsettiğimiz o "Her şey orada var." diyoruz ya, onlar da olmayan da ailenin gücü ve birliği, belki de gizli sevgisi çünkü bazı şeyler gelenekselinin içine şey oluyor, mesela evladı babaannenin yanında sevebilirsiniz gibi, ona sevgi cümlesi söylemezsiniz gibi.

Ben çok teşekkür ediyorum. Tek sorum var, o da şu: Rehabilitasyon ayağını bağımlılıkta çok önemsiyoruz ve Türkiye'nin en eksik ayaklarından biri diye düşünüyorum ama kayıtlara geçmesi açısından da bizim Başbakanlık talimatıyla 9 ayrı bakanlığın içinde olduğu bir eylem planı tamamen bağımlılıkla ilgili Sağlık Bakanlığının koordinasyonunda. İstanbul Vekili olarak şunu söylemem lazım: İstanbul bu anlamda en ciddi çalışmaları yapan, mesela Gaziantep örneği gibi -Fatma Şahin'in her konuda olduğu gibi bu konuda da örnek olmasına çok seviniyorum- İstanbul örneğinde de Tuzla örneği var. O rehabilitasyonda meslek ediniyor, devamında da çocuk, sokak çocuğu, bağımlılık almış çocuklar veya, buradan ya meslekle ayrılıyor veya tekrar geri dönüşüyle ilgili başka çalışmalar yapılabilir.

Ben şunu soracağım: Almanya ve İtalya örnekleri var. Onu mutlaka görmüş olmalısınız, özellikle Almanya örneğini. Biz İstanbul'dan bir heyetle oraya... Almanya örneğinde özellikle ve İtalya, kimisi dört yıl, kimisi sekiz ay ama çocuk veya genç oraya gittiğinde ayrılırken hem vücudunu tamamen o bağımlılıktan hem zihnini ve beynini o bağımlılıktan temizleyerek ayrılıyor. Ya marangoz ya berber ya farklı bir şey, oradan bir şey de alarak gidebiliyor. Bu örnek modelin Türkiye'de, bahsettiğim İstanbul ve Antep örnekleri dışında nerede "Ya, şu da olsa olur." diyebileceğiniz... Bu kadar iç içe olduğunuz için ifade ediyorum. Gerçekten bu cevabı da önemsiyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

YEŞİLAY GÖNÜLLÜSÜ HALUK PİYES – Nerede olması gerektiğini mi soruyorsunuz?

BAŞKAN – Öyle bir konumda neler olmalı?

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yani içeriğinde şunlar da Türkiye modelinde olmalı... Çünkü siz bir de o çocuklarla iç içe olup suça meyilli, suçlu örnekler, hani o danışman olarak ifade ettiğinizde de çok çok fazla kapsamlar var.

Teşekkür ederim.

YEŞİLAY GÖNÜLLÜSÜ HALUK PİYES – Ben teşekkür ediyorum.

Yani bire bir zaten ben yüzde yüz katılmıyorum orada yapılan bütün rehabilitasyon merkezlerinin sistemine çünkü denetimde de vesaire de aksamalar var. Bizim kültürel farklılıklarımız var. Mesela İtalya örneğinde arkadaşlar orada rehabilite ediliyor ama şarap üretiyor, mesela bizde öyle şeyler olamaz. Bu çok basit bir örnek de, bizde de farklı bir modifikasyon şart. Doğal olarak bizim örf âdetlerimizden bahsettiniz, mesela onu rehabilitasyon merkezlerine çok işlemiyoruz, bunları işlemek gerekiyor. Ananın, Anadolu'nun mozaiğini, o kültürünü, tarihçesini, Musevi, Müslüman'ı farklı ırklar, mezhepler vesaire çünkü bir temel aşı da atılması gerekiyor ki insanlar birbirini çok tanımıyor, el ele olmaları için, Anadolu'nun bu anlama geldiğini ve çocuklara da vermemiz lazım. Şu an ötekileşmeyle meşgulüz. Ötekileşmeyle meşgul olduğumuz için bazen torpillerle girilmemesi gerekiyor bazı yerlere. Yani bu çok kompleks bir tema, sadece şu eksiktir, bu eksiktir demek çok zor, bunun üzerinde uzun uzun çalışmak lazım, onun için onu söyleyemeyeceğim. Ama en büyük sıkıntımız, en büyük uyuşturucumuz aslında ya da bağımlılık yapan ya da ailelerin de sıkıntısına sebep veren medya yine. Yine, en büyük çözümümüz de o. Onunla ilgili de, "Bu çocuk ne anlatıyor?" denmesin, benim bir fragmanım var, Nisan 15'te filmimiz geliyor, aile içi sıkıntıları anlatıyor ve bir çocuk neden bağımlı olur ya da şiddet bağımlısı olur vesaire. Lisede çocuğumuz maalesef uyuşturucudan hayatını kaybediyor, gerçek bir olay, onun intikamını alan 2 farklı ırktan, farklı mezhepten, farklı inançtan 2 arkadaş ortak dertten mustarip, bu olayı çözmek istiyor çok şiddete başvurarak. Ama şunu öğreniyorlar, diyorlar ki: "Bu olay şiddetle çözülmez, sadece polisle de çözülmez. Bizim ailelerimize sahip çıkmamız lazım." Doğal olarak rehabilitasyon merkezlerine aileleri de dâhil etmek lazım, bunun altını çizebiliriz mesela.

Artı, 30 çocuk varsa bir sınıfta, 5 tanesi kullanıyorsa, o 25'iyle ne yapmamız lazım, onu da düşünmemiz lazım. Önleyici olarak - ben artık o yola girdim- faal olmaya çalışıyorum, onunla da ilk adımımız sevgi aşısını verebilmek. Bir çocuk babasına seni seviyorum diyebiliyorsa... Boksörler bile "110 kilo adamla dövüşürüz ama babama seni seviyorum diyemem, çok ağır konuştum." diyor mesela. Doğal olarak bunu aşılamanız lazım önlem anlamında. Bu filmde de çözümler vermeye çalışıyorum çünkü bizim toplumda sanatçı az kaldı, toplumun sıkıntıları projekte etmek sanatçılık demek, o çok yok, daha çok rant peşindeyiz, daha çok uyuşturmaya yönelik işler yapıyoruz, sadece ceplerimiz dolsun ama o kişilerin de çocukları var. Piyasada herkes beni de sever ama destekleme konusunda herkes bir geri çekilir. Bu filmi de kendi çabamızla yaptık. Bir start verebiliriz, sonra herkesten 5 lira alalım. (Gülüşmeler)

(Tanıtım videosu izlendi)

YEŞİLAY GÖNÜLLÜSÜ HALUK PİYES – Çok gerçekçi bir yaklaşım. Kimse böyle, mesela Tarlabası İstanbul'da ya da işte Ümraniye mesela arka sokaklarını çok görmek istemez ama onları görmemiz lazım ki tedavi edebiliriz, bunlardan kaçınamayız, her yer böyle lüks semtler değil. Çözümleri veriyoruz ama çocukların seviyesinde anlatmamız gerekiyor, onlar didaktik bir şekilde öğretmen vari bir şeyi hayatta izlemez. Maceralar, işte platonik bir aşk var dedirtirmemiz gerekiyor ve şiddetin direkt ağlarını da hiç bir zaman göstermiyorum, uyuşturucunun direkt reklamını hiçbir zaman yapmıyorum ama sertliği bir görmemiz lazım, çözümü de filmde bir o kadar soft. Çocukların seviyesine inmemiz lazım, onlara da sevgiyi tam verebilmemiz için bizim bu sevgiyi yaşamamız lazım. Başka da diyecek bir şey kalmadı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 12

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Üyelerimizden soru var mı? Yok, devam ediyorum.

Sabah okuduğum gündemde ufak bir takdim tehir yaptık.

Şimdi, Yargıtaydan gelen mevzuat uzmanlarımız, daire başkanlarımızın sunumları olacak.

Sıralama yaptınız mı, buradaki sırayla mı devam edeceğiz? Ömer Bey, Hâkim Bey, siz mi başlıyorsunuz?

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanımız Ömer Uğur Gençcan başlayacak.

Buyurunuz.

On dakikada toparlarsak sevinirim Hâkim Bey.

2.- *Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanı Hâkim Ömer Uğur Gençcan'ın, boşanma davaları süreci, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Değerli Komisyon Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygı ve dostlukla selamlıyorum.

Benim sunum konum olarak belirlenen konu, boşanma davalarına ilişkin olmak üzere, bunun bir süreci ve buna ilişkin ferileri ve uygulamaya ilişkin bilgi ve deneyimler ile karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine belirlenmiş. Benim bu dağ gibi bir sorunu on beş dakika içerisinde özetleme gibi bir niyetim zaten yok, öyle bir niyetim de yok.

Şimdi, boşanma konusu deyince... Biliyorsunuz Yargıtayda uzmanlık daireleri var, servisler gibi, kardioloji bölümü gibi, ben de boşanma dairesinin Başkanım. Ben yirmi sekiz yıldır boşanma hukukuyla ilgileniyorum ve ben günde 100 tane boşanma dosyasını her gün dinleyen birisiyim ve şu an Türkiye'de boşanma konusunda son söz söyleyen 5 kişiden 1'iyim, onun da Başkanım. O kadar çok sorunumuz var ki bunların içerisinde bunların bir kısmı da çok teknik anlatımları gerektiriyor ama olsun gene de kayıtlara geçmiş olsun bağlamında buraya geldiğim için ve sizlerle de beraber olduğum için çok sevdiğim, hepinizi de çok seviyorum. Sevgi sözcüğüne çok atıfta bulunuldu. Bizim boşanma dosyalarında her dosyada bu sözcük çok miktarda kullanılıyor ama filmin sonu her gün 100 tane boşanmayla bitiyor.

Şimdi, ana başlık olarak belirlemek gerekirse çok teknik anlatımlardan ziyade sohbet üslubunda anlatmayı tercih etmek daha iyi, akılcı oluyor çünkü anlaşılabilir olabiliyorsunuz. Bildiğiniz üzere, Türkiye'de boşanma sebepleri konusunda kaynak olan İsviçre Medeni Kanunu'ndan farklı bir düzenlemeye gidilerek genel boşanma sebepleri yanında ayrıca özel boşanma sebepleri de belirlenmiş ve bu özel boşanma sebeplerinden bazılarının ilişkin olmak üzere yasama erki tarafından yaptırımlar da eklenmiş durumda. Öncelikle bu türden bir ayrıma gerçekten gerek var mı? Genel boşanma sebepleri yanında ayrıca özel boşanma sebeplerinin düzenlenmesi gerekir mi? Benim öncelikle Komisyona önereceğim hususlardan birisi Türkiye'de de aynı şekilde İsviçre'de de olduğu gibi, yani kaynak kanunda olduğu gibi özel boşanma sebeplerinin kaldırılması gerektiğidir.

Bugün benim söylediklerimin önemli bir kısmını eğer yasama faaliyeti olarak hayata geçirebilerseniz yirmi sekiz yıldır bu işi yapan bir insan ve bir Yargıtay mensubu olarak huzur duyacağım.

Örneğin, bugün İsviçre'de sadece anlaşmalı boşanma, bu çekişmesiz usuldür, bir de dava yoluyla çekişmeli usul diye iki tane sistem var. Biz ne yapmışız? Bunların dışında özel boşanma sebepleri koymuşuz. Mesela zina sebebiyle boşanma, hayata kast sebebiyle boşanma, pek kötü onur kırıcı davranış sebebiyle boşanma, suç işleme, haysiyetsiz hayat sürme, terk, akıl hastalığı gibi kendine özgü kategoriler koymuşuz ama bunun yaptırımlarını farklı farklı öngörmüşüz. Bu anlamda da çok tuhaf uygulamalar da var. Örneğin, bildiğiniz üzere, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" adı altında 2002'den sonra yeni bir rejim konuldu. Bu rejimin felsefesi şu: Eşlerin rejimin devamı süresince alın terleriyle yani edinilmiş mal statüsündeki mallara ortaklık şeklinde bir mal rejimi paylaşımı getirildi. Bu mal rejimini paylaşmanızı engellemek için de 2 tane boşanma sebebi konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi engel koymuş. Yani, çok sayıdaki boşanma sebeplerinden 2 tanesine özgü engelleme koymuş. Bunu da neden yaptı, niye yaptı? Bizim bunu anlamamız mümkün değil. Uygulamada da bu bize çok tuhaf sonuçlar da doğurmaktadır. Örneğin, bir kişi zina sebebiyle boşandığında... Bu seçimi Meclis yapmış, niye yaptığı belli değil, bu İsviçre'de de böyle bir seçim de yok, böyle bir düzenleme de yok ama bizinkiler bunu yaptı. Örneğin, dediler ki: "Zinaya ve hayata kasta ilişkin olmak üzere bu 2 sebepten boşanırsanız siz katılma alacağınızı almayabilirsiniz yani hâkim bunu reddedebilir veya azaltabilir." diye. Hâlbuki bunu yanında çok daha ciddi boşanma sebepleri var. Mesela zina sebebiyle boşanmada eğer bunun ahlaki, felsefi temellerini aldığınızda bu bir zararsız haysiyetsiz hayat sürme bundan daha ahlaksız bir durumu ifade etmektedir. Zinada bir sefer cinsel ilişki yeterlidir, haysiyetsiz hayat sürmede çok sayıda gerekmektedir. Düşünebiliyor musunuz ki bu sebeple boşanma kararı alan aynı vakadan dolayı birisi zinadan boşanıyor, öbürü haysiyetsiz hayattan boşanıyor; zinadan boşanan alamıyor, haysiyetsiz hayat süren alıyor. Bu düzenleme yapılmamış. Sanki öbür boşanma sebepleri çok güzelmiş gibi onlara neden yasaklama getiriyorsunuz Meclis olarak? Örneğin, pek kötü muameleden boşanan biri neden alıyor? Bunu biri bana izah edebilir mi? Edemez. Onur kırıcı davranıştan boşanan biri neden alıyor? Bu bana izah edilebilir mi? Edilemez. Aynı şekilde diğer boşanma sebepleri de var. Şimdi, yapılması gereken olgu şu: Katılma alacağına –buna katılma alacağı deniliyor, teknik adı bu çünkü- rejimin devamı süresince yaptığınız yani sırf evlilik birliğine katkınızdan dolayı bir hakkınız var ve bu hakkın karşılığı İsviçre'de veriliyor, 2 boşanma sebebine dayalı olarak verilmiyor. Çok teknik olduğu için anlatmaktan çekiniyorum ama yine anlatacağım. Örneği, biri zina yaptı, genel boşanma sebebine dayalı olarak boşanma kararı aldığında ve bu vakıa boşanmanın içine yazılsa dahi ama hüküm 166/1'den yani genel boşanma sebebinden verildiğinden -vakıa o ama adı başka- katılma alacağınızı alabiliyorsunuz. Yani, burada tuhafılık var, bunu düzeltmek gerekiyor. Ben bunu hem Daire Başkanı olarak hem kitaplarımda hem bütün konuşmalarımda yıllarca ifade ettim ve bu maalesef hâlen yürürlükte olan bir madde.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 13

Daha iki üç tane daha söyleyeyim. Boşanmak için seçeneklerden biri de Türk hukukunda şöyle düzenlenmiş: Bir boşanma davası açılırsınız, reddedilip o karar kesinleşirse üç yıl beklerseniz bir boşanma hakkı elde ediyorsunuz her ne sebeple bir araya gelin veya gelmeyin. Bu üç yılını neden, kim, niye üç yıl belirledi, biz anlayamıyoruz. Çünkü zaten reddedilen bir boşanma davası alabilmeniz için de en iyi ihtimalle üç veya beş seneniz geçiyor. Onu aldınız, beş yıl, üzerine diyorsunuz ki: "Üç yıl daha bekle." etti sekiz yıl, aç bir dava, o da sürdü üç yıl, etti mi on bir yıl. Yani, insanın hayatı zaten 40 ile 50 arasında. Hayat bitiyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – En verimli dönem geçiyor.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Efendim, bu üç yıl, neden üç yıl? Yani, bunu lütfen bir yıla indirin ya. Ben eğer bunu becerebilirdim iyi ki Komisyona gitmişim, bu millete iyiliğimiz oldu.

BAŞKAN – Dünkü hâkime hanımlar da aynı kanaattedir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Dün de aynı gerekçe geldi, şimdi de.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Bir yıl yani, neden? Ya, biz yirmi sekiz yıldır ben bu yolu süren şoförüm, ben hayatı izliyorum, yüzer kere o filmi izliyorum. Bir yıl bir araya gelmemiş bir eşin zaten gelme ihtimali yok, zaten filme öyle başlıyor, bir dava açacağı reddedeceğim, üç yıl bekleyeceğim. Ya, ne olur, üç yıl bunu bekletmeyin, bir yıl. Bir madde değişikliğiyle... Torba kanunlar çıkıyor, 145'lik, 146'lıklardan, koyun birinin içerisine bu olsun, çıksın gitsin. Paketler çıkıyor, görüyoruz yani, on dakikalık iş ama bizim işimizi görecek. Bu boşanma süreci uzadıkça ne oluyor? Evlilik dışı ilişkiler artıyor, üçüncü sayfalarındaki kadın cinayetleri artıyor. Niye? Arkadaş üç yıl bekleyecek. Hiçbir felsefi temeli yok. Bunlardan biri de bu.

En önemli mesajlarımdan biri de şu: Bu boşanma hâlinde bir yoksulluk nafakası veriliyor. Şimdi, boşanma sonucunda alabileceğiniz akçeli sonuçlar var. Ya, boşanmanın bir felsefesi var, bir hukuku var, mantığı var. Şimdi, kanun koyucu diyor ki: "Eşit kusur hâllerinde ben sana bir ömür boyu yoksulluk nafakası verebilirim." Bunu Meclis dedi, eskiden bu bir yıldır. Neden bunu ömür boyuna çeviriyorsunuz? Şimdi, bana anlatılan örneklerde, efendim, "Yıllarını verdi vesaire, kadına yazık değil mi?" mantığıyla konu getiriliyor. Sevgili Tetkik Hâkimim de burada. Oysa bizim altmış yaş üstü boşanmalarımız çok azdır. Bizim önemli, ezici çoğunluğumuz gençlerin boşanmasıdır. Yani o türden insan zaten yoktur, zaten saçını süpürge eden de kalmamıştır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şunu getirsek: Belki evlilik süresine orantılı bir nafaka.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Ben öneride bulunacağım üstadım. Onu o şekilde gerek yok, o zaman katalog oluyor. İşte, altmış yaşına kadar olanlar şu kadar, iki yıla bu kadar gibi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Peki, bir tane...

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Öyle değil de ben bir öneride bulunacağım, gideceğim buradan, takdir size ait çünkü. Yani ben söylemiş olayım, tarihe not düşeyim diye söylüyorum. Burada, bir kere, düşünebiliyor musunuz, bir kadın boşanıyor, boşanan kadın oluyor, bir saat evli kalan var, bir gün evli kalan var. Bir gün evli kal, bir ömür boyu nafaka ver, insanın fitratına ters bir şey, olacak şey değil yani. Bir gün evli kalıyorsun, bir ömür boyu nafaka veriyorsun.

BAŞKAN – Tutanaklara geçmesi için söylüyorum: Hâkime hanımların daha önce verdikleri örneklerde, kâğıt üzerinde evlilik, fiilî evliliğin gerçekleşmediği bir durumda bile yoksulluk nafakası bağlanan dosyalarımız var dediler.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Elbette, doğru söylemişler.

Ben başka bir şey anlatacağım. Mesela, boşandığınız eşinizden maddi tazminat, manevi tazminat alabilmeniz için az kusurlu olmanız gerekiyor. Şimdi, bunu düzenleyen Meclis, tazminat alacaksın bari az kusurlu ol ki istemeye yüzün olsun, değil mi, felsefe bu. Yoksulluğa gelinece ondan vazgeçmiş, yok, eşit kusurda da veririz bunu. Sen tokat attın, ben attım... Ya, ben bir hata yaptım, sen de aynı yaptın, ona rağmen eşit kusur, bir ömür boyu nafaka veriyoruz. Ya, o zaman, önerim var, o da kayıtlara geçiyor zaten. Hiç olmazsa tazminatlarda olduğu gibi onu az kusurluya çevirin, değil mi? Adam desin ki: "Ya, ben veriyorum ama ondan bir kusurum fazla." İnsan üzülüyor, ben vurdum, o da bana vurdu; ben ona veriyorum.

Başka bir şey: Babasın dünyanın en zengin adamı olsa babasından nafaka alma ihtimali var, yardım nafakası adı altında var. Devlet ne yapmış? Ben bu söylediklerimi Güncel Hukuk dergisinde yıllar önce yazmışım, yeni söylediğim şeyler değil. Normal, sosyal bir devlet, kadını, erkeğe muhtaç bırakmaz ki. Bir kadını, erkeğinden, yıllar boyu nafaka davası açarak ondan nafaka ister hâlde bırakmak bile bir kadın için bana göre utanç verici bir şey. Çünkü adam der ki: "Ben bakıyorum, benim sayemde yaşıyor." Neden dedirtiriliyor? Hâlbuki sosyal devlet, bunu ona muhtaç etmekten kurtaracak olan devlet. Bu kadına yapılmış bir iyiliktir, onun onurudur, onu kurtaracaktır.

Önerim şudur: Yoksulluk nafakası illa ki vereceğiz dersiniz... Ki bana göre verilmelidir çünkü her yeri terk ederken bile bir makul süre olmalı, yani evliliğin de bir hatırı var, onuru var, insanın bir gururu var ama bu bir ömür boyu olmaz ki ya. Boşanıyorsunuz, kadının adını bile unutuyorsunuz. Araya iki evlilik giriyor, üç önceki eşiniz size dava açıyor; adını unutmusunuz, yüzünü unutmusunuz. Her ay bir de artan miktarlarda ona ödüyorsunuz otomatik. Devlet ne yapmış? İşin kolay bulmuş, ihaleyle kocaya o işi yıkmış. Öyle yani işin sonucu bu. Süreli olsun, deyin ki: "Bir yıl, en çok beş yıl." Size öneri diye söylüyorum. Hâkim onu takdir etsin. Beş yıl az dersiniz on deyin ama bir sınır koyun. Adam bilsin ki ben bundan günün birinde kurtulacağım. Bir ömür boyu zaten insanın ruh sağlığını da bozar. Üstelik eşit kusurluyuz, senden fazla kusurum da yok yani sen ne yaptın, ben de onu yaptım. Kusuru aza çevirelim, yoksulluk nafakasına süre koyalım, eylemleri ayrılık sebebiyle boşanma davalarında üç yıl bekleme gibi bir süreyi bir yıla indirelim. Bu katılım alacağına ilişkin olmak üzere boşanma sebepleri arasından iki tanesini seçip, sanki diğerleri çok güzelmiş gibi, onlara muhafazayı kaldıralım, dolayısıyla...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Oradaki öneriniz nedir?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 14

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Oradaki önerim, o madde tümüyle kaldırılmalıdır. Ben, yaptığım..

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Zina ve cana kastta bile katılım alacağı...

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Zaten, İsviçre’de almaktadır. Neden? Üstat, arz edebilir miyim.

Zina yaptığınız takdirde, zaten bundan dolayı manevi tazminatınızı alıyorsunuz, boşanmayı alıyorsunuz. Anlatabildim mi? Devlet ceza da vermiyor, suç olmaktan çıkarmış, olsa cezaevine de gireceksiniz. Bu katılım alacağı bir emeğin karşılığı olan bir şeydir yani düşünün, onun tarlasında otuz sene tuğla taşıyorsunuz, malzeme taşıyorsunuz, o onun karşılığıdır yani bir karşılıktır o. Benim onu yapmam, benim bu kadar senelik emeğimi yok etmeyi vermez. Onun yeri ayrı, onun yeri... Ben onun faturasını zaten ödüyorum, manevi tazminat veriyorum, boşanıyorum, ilama yazılıyor. Dolayısıyla, eğer illa ki kalsın diyorsanız, o zaman haysiyetsiz yaşamadan da almasın. O niye alıyor? O, ahlaki durumda ondan daha kötü olan bir kadın veya erkek, o niye alıyor? Onur kırıcı davranışta bulunan niye alıyor? Bana bunu biri izah edebilir mi? Edemez, cevap veremezsiniz ki, yok öyle, bir mantığı yok o için. O kötüyse o ondan kötü. Onu dengelemek lazım.

Bir de son bir öneride bulunacağım, sözlerimi bitiriyorum, daha çok şey olabilir de vaktim içinde bunları söylemiş olayım en azından.

Bu boşanma davaları, eskiden, eşlerden biri ölünce bitiveriyordu. Böylece, onun mirasçısı oluyordu, hiçbir sorun yoktu. Şimdi, yeni Medeni Kanun’la birlikte dediler ki “Eşlerden biri ölürse mirasçılığı -ki, onu davacıyla başlattılar- davaya devam etsin -bunu Meclis buldu- kusurunu ispatlarsa mirasçısı olmasın.” dedi. Şimdi, bakın, çok enteresan şeyler söyleyeceğim.

İyi, güzel, hoş, madem öyle, bir kusurlu olan mirasçı olamayacak, değil mi? Ona da saygı duydum. Peki, siz bu hakkı niye sadece davacıya veriyorsunuz, değil mi? Niye veriyorsunuz? Eşşe öbürü de eş. O ölürse bu niye devam edemiyor? Yoktu böyle bir düzenleme. Yıllar boyu, sadece davacıya bu hak verildi. Sonra, gün geldi Anayasa Mahkemesine biri gitti, dediler ki: “Böyle şey mi olur ya?” O devam ettiriyor, benim mirasçılığımı kaldırıyor, o ölüyor, ben devam edemiyorum. Onun da bir sürü günahı var, o da zina yaptı, o da başkasıyla yaşıyor, ben niye takip edemiyorum? O iptal edildiğinde, ben yazı yazdım, dedim ki: “Hayır, tamamen kaldırın bunu, ona da vermeyin.” Neden? Onu da izah edeceğim. Altı aylık da bir boşluk bıraktı Meclis iptal edildiği belli olduğu hâlde. O dönemde de biz ne yapacağımızı da tabiri caizse şaşırдық, o dönem boş kaldı. Sonra, bu sefer davalıya da o hakkı verdi Meclis. Şimdi, hem davacı taraf hem davalı taraf bir boşanma davasına devam edebiliyor, mirasçılığı sürdürabiliyor, kusuru olduğunu ispatlarsa mirasçı olmasını engelliyor. Şimdi, buna dışarıdan bakınca, bu güzel gibi gözüküyor. Ama orada da silahların eşitliği yok ki. Bir kural getiriyorsanız silahlar eşit olmalı, o her olayda adil olmalı, değil mi? Adil olmuyorsa o kuralın ya adını değiştireceksiniz ya da kuralını değiştireceksiniz.

Örneğin, akıl hastalığı sebebiyle boşanma davasını örnekleylim. Davalı kadın şizofreni, akıl hastası, öldü, davacı tarafın mirasçılığı neyi takip edecek? Davalı zaten kronik şizofren. Bu akıl hastasının kusuru mu ispatlanır? İspatlanmaz, akıl hastası zaten ama öbür taraf kusur ispatlayabiliyor. Anlaşmalı boşanma davalarında kusur ispatlanmaz. Bu, artık çok teknik bir anlatım, onun içine girmeyeyim çünkü bayağı çalışmak lazım onun üzerinde.

Sonuç olarak, bir boşanma davasının mirasçılığı tarafından sürdürülmesine ilişkin 181’inci maddenin ikinci fıkrasını da kaldırmak gerekiyor. Bu konuda eğer teknik anlamda yasa çalışması faaliyeti yapılırsa, biz, bunun her bir boşanma sebebi için uzun uzun ayrıntılarını anlatırız. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sağ olun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, hâkim arkadaşlarımız -ben de Ankara’da yirmi beş yıl avukatlık yaptım, gördüm, aynı kanaatteyim- “Boşanma davalarını kural olarak gizli yapalım.” diyorlar. Buradaki aleniyeti tersten uygulayalım. Şahsi önerim de, her iki taraf, davacı ve davalı aleniyet istemiyorsa kural olarak gizli olsun. Bu konudaki görüşünüz nedir?

İki, genel olarak “ihzası rey” kavramını medeni usul hukukumuzda yeniden tanımlayıp hâkime daha fazla sulh konusunda yetki verip, boşanmaları temyize de gitmeden çözmek konusunda daha fazla yetki versek nasıl düşünürsünüz?

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Üstadım, sizin avukat olduğunuza da çok sevindim, siz beni çok iyi anlamışsınızdır yani benim anlattıklarımı, hak da verdiğiniz inaniyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Genel olarak, zaten Komisyon aynı, bütün kanaatimiz aynı.

Bir de çocuk teslimini inşallah düzenleyeceğiz.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – O zaman çok mutlu oldum çünkü ben o zaman kendimi anlatabilmişimdir.

Bu duruşmaların gizli olmasında, bunu kural hâline getirmeye gerek yok zaten duruşmayı gizli yapma konusunda Türk Medeni Kanunu’nda, 184’üncü maddede zaten o hüküm verilmiş. Önemli bir kısmında zaten -ben yirmi sekiz yıldır bu işle uğraşıyorum, ben de Yargıtayda duruşma yapıyorum, her pazartesi, salı günü duruşma yapıyorum- benim davalarımın önemli bir kısmında kapıları kapattırarak gibi bir dosyam olmuyor ama talep edilmesi hâlinde, ben zaten o işlemi yapıyorum. Yani kural olarak “Gizli olmalıdır.” demelidir, denilebilir ama bu, zaten takdire dayalı, biz, bunu zaten... Pozitif hukukta düzenlemeye gerek yoktur, hem Medeni Kanun içerisinde hem de Usul Kanunu içerisinde zaten bu vardır. “Onu gizli olarak yapalım.” dediniz mi zaten hiçbirini kimse “Açık yapacağım.” demez çünkü, her an, hangi tanığın ne diyeceğini zaten kimse bilemez.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 15

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, biz, belki meslek hayatınızın büyük kısmı Yargıtayda geçti, duruşma tamam, tanık dinleme... Bilhassa tanıkların büyük kısmı ilk defa hayatında mahkemeye geliyorlar. Mahkemede bir korku, bir endişeyle oraya çıkıyor, hele hele Ankara'da çok şahit olduğumuz, hâkim bey de arızı çıkmışsa, hâkime hanım da arızı çıkmışsa... “Evet ne diyorsun, söyle.” O, ondan soracağını bekliyor. Bir de utanma ve aile mahremiyetinin açıklanmasıyla ilgili tereddütler olunca, konu ortada kalıyor ve bildiği birçok şeyi söyleyemiyor. Dışarı çıktığınızda, “Şu, şu konular vardı, bunları niye söylemediniz?” “Bana hâkim sormadı ki söyleyeyim.” Diğer dinleyicilerden rahatsız oluyor, avukat arkadaşlarımız, diğer bekleyenler. Prensibi düzeltsek sanki... Bana hâkimlerimizin önerisi makul geldi.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Ben, sizin söylediklerinize aynen katılıyorum yani oylama yaparsanız ben şu an “evet” oyu veririm. Kural olarak gizli yapılmalıdır ben gönülden desteklerim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir de burada o içtihadı birleştirme kararı gibi her dava açıldığı tarihteki kuralara göre değil de sanki aile hukukunda, bilhassa boşanmayla ilgili kısımlarda, boşanma süresince gelişen olayları bile biraz daha fazla dikkate almamız lazım. Burada, eğer bir sorun gelmişse, bu evlilik bitme aşamasına gelmişse, dava açıldıktan sonraki olaylar bile sonuca etkili olmalı.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Ben ona çok güzel cevap veririm. Öyle yaparsanız bizim hiçbir boşanma davamız bitmez. Cevap veriyorum, bitmez.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Niye?

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Arz edeceğim.

Çünkü, kesin bozmaya dahi uysanız, onadınız, karar düzeltmeye geldi, ben hukukçuları tanıyorum, bu işi yapıyorum, dün akşam Fatma'yla gördüm, 4 şahit, buyurun. Dinleyecek misiniz? Dinleyeceksiniz değil mi? Karar verdiniz, dinlediniz. Tam onama geldi, dün bir daha gördüm, bir şahit. Yani onun sonu gelmez.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gelmez mi diyorsunuz?

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Kesinlikle gelmez, benim tecrübem var. Ona ne gerek var? Onu niye bu dosyada zorluyorsunuz ki? Bakın, dava devam ederken biri başkasıyla yaşıyorsa sizin zinadan dava açma hakkınız var mı? Var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aç, birleştir diyorsunuz.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Aç, birleştir. Açmıyorsan, demek oluyor ki o vaka senin için çekilebilir hâlde. Açmıyorsan...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Affetmiş kabul ediyoruz diyorsunuz.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Zinadan açsan, katılım alacağını da engelleyeceksin. Siz hukukçu olduğunuz için çok daha rahat anlatıyorum. Açmıyorsun, bir de niye o davanın içerisinde illaki gördüreceğim diye zorluyorsunuz? Açın, birleşin. Var mı bir engel üstadım? Yok. Tersinde, tekrar ediyorum, eğer öyle de bir şey çıkarırsanız, bu tarih beni gösterecek, hiçbir davam bitmez.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bütün davaları bitirmeliyiz. Eskiden on beş günde geliyordu kararlar 2. Hukukta. Şimdi ne kadar sürede oluyor, bilmiyorum. Bir ara...

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Şimdi, biz, yedi aya falan düşürdük. Benim senede 28 bin tane boşanma dosyam geliyor, 28 bine yakın geliyor. Cumartesi, pazar, adli tatili çıkarın, sene iki yüz gündür. İki yüz güne 28 bin... Beş, ayda 8 tane duruşma yapıyorum, 6 tane hukuk genel kuruluna katılıyorum, 28 tane tetkik hâkimi dinliyorum; iş durumum da bu benim.

(Oturum Başkanlığına, Başkan Vekili Bayram Özçelik geçti)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Başkanım.

Emine Hanımın bir sorusu var.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Başkanım, bir konudaki fikrinizi öğrenmek istiyorum da.

Bu nafakalarla ilgili, diyelim ki bu tarihten itibaren bir yılla beş yıl arasında bir kanuni düzenleme yapıldığını varsayalım. Devam eden nafakalar var, eski, bitmiş davalardan. Onlara sizce etkisi nasıl olur? Yani onları ortadan kaldıran bir etkisi olur mu yeni bir yasal düzenlemenin? Eğer böyle düşünülürse şöyle bir konuyu da doğurur mu acaba: Mesela, anlaşmalı boşanma, tazminatta anlaşılabilir, nafakada anlaşılabilir. Denilebilir ki, ben ömür boyu bana nafaka ödeyecek diye tazminatı az tuttum. Yani böyle bir yasal düzenlemenin devam eden nafakalara sizce etkisi nasıl olur?

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Onu geçici maddelerle düzenleyebilirsiniz. Siz, sürsün dersiniz, sürer, sürmesin dersiniz, sürmez.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sizce nasıl olmalı diye görüş soruyorum.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Yargıtaydır burası, bizim oylama yapmamız lazım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Usul kuralları derhâl yürürlüğe girer.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – İşte tartışırız, biz hukukçular tartışırız, oylarız onu, onun net bir cevabını bulamayız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 16

Anlaşmalı boşanmayı ona göre yapınlar deriz ama lütfen, bir gün evli kalıp da bir ömür boyu artan miktarlarda nafaka ödemenin vehameti ortadadır. Bu, tartışılacak bir şey asla değildir.

BAŞKAN – Sayın vekilimiz Salih Beyin bir sorusu var.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Ben de uygulamadan geliyorum. Kırşehir Milletvekiliyim. Bunların birçoğuna katılıyorum, bunlar uygulamadan doğan sıkıntılar.

Yalnız, çocuk teslimleriyle ilgili düşüncenizi de almak isteriz.

Ben, şöyle düşünüyorum: Anayasa'da, tüm yasalarda çocuğun korunmasıyla ilgili birçok mesele dercedilmiş ama çocuk teslimi fecaat. Yani icrayla... O çocuğun psikolojisi, o çocuğun yaşantısı ve birbirine artık ayrı düşmüş iki insanın bir araya gelmesi çok ciddi bir sıkıntıdır diye düşünüyorum. Ben, bunun farklı bir mekanizmayla çözülmesini teklif ediyorum. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının devrede olduğu bir sistemle bu masrafların ortadan kaldırılması... Şu anda, herhâlde Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde bin liraya yakın çocuk teslim ücretleri var yani böyle yazılar da bize geliyor. Mesela, asgari ücretle çalışan bir babanın ya da annenin bunu vermesi mümkün mü? Biz, burada niye bunu yapıyoruz? Sizin görüşünüzü alacağım.

Teşekkür ediyorum.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Ben, sizin söylediklerinize aynen katılıyorum. Devlet bunu istese organize eder. Yani çocuk teslim merkezleri adı altında yapabilir, Aile Bakanlığı bu işi üstlenebilir. Hem “Çocuk bizim geleceğimiz.” diyeceğiz, onun üstün yararını dikkate alacağız, bir yandan da anasıyla, babasıyla parayla görüştüreceğiz. Teslim sırasında binlerce vukuat yaşatacağız. Adam, onu ödeyemediği için, göremediği için ayrı patolojik vakalara girişiyor. Bunu önlemek devletin elinde. Devlet bunu çok basit düzenlemelerle yapabilir. Ücretsiz hâle getirebilir yani biz, çok konuda her yere yardım yapan milletiz, öyle değil mi? O konuyu ücretsiz hâle getirelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aile Bakanlığına vermeliyiz bu konuyu.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Yapabiliriz. Biz, Suriyelilere de şu an bakıyoruz. Bakmıyor muyuz? İyi ediyoruz. Kendi çocuklarımızı da bedava görüştülüm. İllaki paraysa biz verelim veya teslim merkezleri kuralım yani bu, çok basit bir şekilde çözülebilecek bir sorun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İnşallah, bu Komisyonun en önemli sonuçlarından birisi de o olur.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – İnşallah olur. Çünkü her gittiğimiz yerde sitem olarak iletiliyor, aynen katılıyorum size.

BAŞKAN – Çok çok teşekkür ediyoruz.

Deniz Hanım, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ederim.

Aslında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı illerde müdürlükler, ilçelerde de sosyal hizmetler müdürlükleri var. Bu tür uygulamaları orada yetkilendirilmiş bir kadroyla yaparsak zannediyorum daha iyi çözüm sağlarız. Yeni bir birim kurmadan, orada zaten meslek elemanları var, çok rahat çözülür diye düşünüyorum. Bu, benim önerimdir.

Teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ben de önerdim ama kanuna bir geçici hüküm koymamız gerekiyor bir de İcra İflas Kanunu'ndaki bir hükmü kaldırmamız gerekiyor.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Mustafa Demirdağ, buyurun.

3.- Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanı Hâkim Mustafa Demirdağ'ın cinsel suçlarla ilgili dava süreci hakkında sunumu

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında baktığımızda, Komisyonun çalışma konuları dairemizin baktığı konularla doğrudan ilgili değil. Bu konuda Yargıtayda uzman daire Yargıtay 2. Hukuk Dairesiydi ve Başkanımız gayet güzel açıklamalarda bulundu, fakat biz aile konusunu çok önemseydiğimiz için, Sayın Başkanım da, ben de bu toplantıya bizzat iştirak etmek istedik, yoksa buraya birer üye de gönderebilirdik.

Aile çok önemli bir kurum, çünkü bizim dairenin baktığı suçlar cinsel suçlar ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçları. Özellikle cinsel suçlarda küçük mağdurların büyük bir çoğunluğu parçalanmış aile çocukları, bu bakımdan da biz bu hususu çok önemsiyoruz.

Şimdi, aileyle ilgili, bizim konular doğrudan ilgili değil dedim ama bizim verdiğimiz bazı kararlar, maalesef -maalesef diyorum- aileyi doğrudan ilgilendiriyor.

Şimdi, ben size teorik bilgiler vermeyeceğim, bizzat dosyalardan bir iki tane olay anlatacağım. Süre de sınırlı. Çok çözüm yolları da göstermeyeceğim, bu konuda yasal düzenlemeler yapılırsa, o zaman da Meclisimizin yine emrindeyiz, gereğini de yaparız.

Şimdi, dosyadan bir örnek anlatıyorum. Mağduremiz 15 yaşını doldurmasına bir buçuk ay falan var, mahallede bir oğlanı seviyor. Bir gece bu kızı istemeye geliyorlar, başka bir oğlan bu kızı istiyor. Kız sevdiği oğlana telefon ediyor, diyor ki: “Beni filancalar istettiler, hâleri vakitleri de yerinde, babamlar verebilirler, sen eğer bu gece beni kaçırmazsan ben intihar edeceğim.” Bunun üzerine o gece anlaşılıyorlar, kaçıyorlar. Daha sonra araya girenler oluyor, iki aile anlaşılıyor, mahallî örfе göre düğün dernek yapılıyor, resmî nikâh mümkün değil, işte, gene örfе göre dinî nikâh yapılıyor, bunlar beraber yaşamaya başlıyorlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 17

Bu arada mağduremiz hamile kalıyor, bir sağlık kuruluşuna gidince bu durum saptanıyor ve soruşturma başlıyor. Soruşturma sonucunda dava da açılıyor. Çok uzatmayayım, mahkeme bir karar vermiş, işte, temyiz edilmiş ve karar Yargıtayın önüne geldiğinde sanık ve mağdure resmen de evlenmişler. Biliyorsunuz, 16 yaşını doldurunca hâkim kararıyla, 17 yaşında velilerin izniyle ve 18 yaşında da kişi kendi iradesiyle evlenebiliyor hukukumuzla göre. Resmen evliler, 3 çocukları var, evlilik de mutlu bir şekilde devam ediyor. “Mutlu şekilde devam ettiğini nereden biliyorsunuz?” dersiniz, bazen bu mağdureler çocukları da alıyorlar ta bizim kapımıza kadar da geliyorlar, bazen de mektup yazıyorlar bize, işte, “Ben istedim, ben kaçtım, niye bizi böyle ayırdınız, aileyi parçaladınız?” diye.

Şimdi, 2014 yılı Haziran ayında, 6545 sayılı Yasa’yla Türk Ceza Kanunu’nun bazı maddelerinde değişiklikler yapıldı, bizim uyguladığımız maddelerde de yapıldı. Eğer 2014 Haziranından önce bu suç işlenmişse, en iyi, en lehe uygulamayla bu sanığın alacağı ceza sekiz yıl dört ay hapis, şimdiki uygulamaya göre de on altı yıl sekiz ay hapis.

Yalnız, şimdi bu anlattığımdan şunu da yanlış anlamayın, zaten bizim daire çok medyatik, biz ara sıra linç de edilirdik, buna da alıştık, buna rağmen buraya geldim. Şimdi medya biraz azaldı, bir de kadın örgütleri, bunlar her an bizim yaptığımızı... Meşhur bir N.Ç. davası vardı, o N.Ç. davasında mevcut yasaya göre biz tamamen mağdurenin lehine karar verdiğimiz hâlde, medyamız ve bazı kurum ve kuruluşlar tarafından linç edildik, bir tane dürüst hukuk adamı çıktı, dosyayı inceledi ve bir makale yazdı bir profesör, şimdi adı aklıma gelmeyecek. Makalenin en sonunda dedi ki: “14. Ceza Dairesi daha ne yapmalıydı?”

Oradan gene konumuza geçiyorum. Şimdi, biz bu cezayı verdiğimiz durumda, zaten bu mağdurelerin çoğu kendi ayakları üzerinde durabilecek kişiler de değil. Bir kadın, 3 tane de çocuk, bunların sonu ne olacak?

Şimdi, diyebilirsiniz ki: “Sana ne?” Öyle diyen hukukçular da var, “Sana ne?” Doğru, biz kanun uygulayıcısıyız, işte kanunu uyguladık, kanun da böyle, imzalıyoruz da zaten o kararları, onuyoruz mecburen, ama her onadığımda benim vicdanım sızlıyor. Biraz fazla vicdanlı mıyım neyim? Allah kimseyi de vicdansız hukukçunun eline düşürmesin, avukatlar da dâhil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Amin.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Vicdan yoksa, o zaman zaten hâkime, savcıya da ihtiyaç yok, birer bilgisayar koyun, doneleri verin, düğmeye basın, hesap hatası da olmaz.

BAŞKAN – Başkanım, biz, zaten daha önceki toplantılarımızda bu mağdurelerden bir hanımefendiyi dinledik. Orada net tabii, Türkiye genelinde ailelerdeki ayrılıkların yaklaşık 3 bin ve 3 binin üzerinde diye duyduk. Bence bu Komisyon olarak el atacağımız konulardan birisi olarak da görüyoruz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, zatâlinizi biz sırf bunun için çağırdık. Yani arkadaşlarımıza benim önerimdi, 14. Ceza Dairesini özellikle davet edelim diye, çünkü yeni Ceza Kanunu’nda eski Ceza Kanunu’nun 434’üncü maddesine benzer bir hüküm, düzenleme yok. Ya herro ya merro. Bu iş, on dört yıl on bir ay yirmi dokuz günlük... Bir gençle evlenmiş veya fiilî birliktelik meydana gelmişse, işte, asgari sekiz yıl dört ay, bir de üç yıl hürriyet tahdidinden verirsiniz on bir buçuk yıl, hürriyet tahdidinden vermezseniz sekiz yıl dört ay...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – En iyi uygulamayı söyledim efendim, siz biliyorsunuz işte detayı da, daha orada hürriyeti tahdit filan yok işin içinde, o da oldu mu, tamam.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi, tabii, ben bu dosyaları gördüğüm zaman derdim ki “Tamam, ben bu davayı almıyorum, yapacak hiçbir şey yok, ya içeride ya da dışarıda kendi çözümünüzü üretin.”

Geçen hafta gelen hanımefendi şunu söyledi: “Ben devletten hiçbir şey istemiyorum, 2 tane çocuğum var -çocuklarıyla buraya gelmişti- devlet bana sadece eşimi versin. Eşim uzman çavuş oldu, aradan sekiz sene geçti, uzman çavuşluktan da şu anda hapse girdi, çocuklarımla ben baş başa kaldım.”

Bununla birlikte, ben daha önce AK PARTİ Genel Merkezi hukuk müşaviriydim, Türkiye’nin her yerinden o zaman da toptan gelmişlerdi, Sayın Cumhurbaşkanımızın avukatı olduğumuz için de hep geldiler. Şimdi bir çözüm üretmemiz lazım, şahsi fikrinizi de söyleyip de buna göre değerlendirirseniz Başkanım, önerinizi de alıp ona göre bir şey konuşalım, çünkü sizin öneriniz bizim için çok önemli, bu sorunu ya çözebileceğiz ya da hiç çözemeyeceğiz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Ben, aslında burada medyayı falan görünce öneride bulunmamaya karar vermiştim, bizim bununla ilgili bir sürü çalışmalarımız da var, ayrıca yazılı olarak size öneride de bulunuruz.

BAŞKAN – Tabii, yazılı olarak da olabilir eğer öyle bir çekinceniz varsa...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Hazırlıklarımız da var.

Şimdi, eski 434’ün hatalı tarafları da var uygulamada, çünkü onlar, tecavüzcüler de o yasadaki yararlandırılıyordu, o sakıncayı kaldırarak 434’e uygun bir düzenleme yapılabilir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şöyle bir şey önersek: Tecavüz kısmını kaldırsak...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Evet.

Zor, hile, tehdit olmaksızın...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onun dışında, şahsi kanaatim, fiili yine suç sayalım diyorum, 10/9 denetimli serbestlik getirelim.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – O da olabilir efendim, ondan sonra da yalnız...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Beş yıl denetleyelim, beş yıl iyi gitti her şey, davasını düşürdüm, değilse sonucuna katlınsın.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 18

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bu da olabilir veya zaman aşımına kadar, eskisi gibi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Zaman aşımı çok uzun. Otuz yıl burada zaman aşımı.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bu da işte sanığın üzerinde Demokles'in kılıcı gibi, o hanımı artık nasıl el üstünde tutar, bilmiyorum yani.

Tabii, o Meclisin takdirinde, bir sürü alternatifler var, ben sadece sorunları size arz etmek istedim.

Bir konu daha var, müsaadeniz olursa kısaca ona da değineyim.

BAŞKAN – Hemen tamamlayalım, evet.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, bir de hürriyeti tahdit suçlarında böyle sıkıntılar oluyor.

Şimdi, gene dosyalardan anlatıyorum. Bir akşam, işte, mağdure ile sanık, yani karı koca tartışmaya başlıyorlar, gece de saat 2-3, tartışma alevleniyor, kadın diyor ki: "Ben de o zaman çekip giderim." İşte, valizini falan toplamaya başlıyor. Adam da diyor ki: "Bu saatte bir yere gidilmez, gideceksen gündüz git." Kapıyı kilitleyor. Bu sırada gürültüyü duyan komşular polise haber veriyorlar, polisler geliyor, kadın da o kızgınlıkla şikâyetçi oluyor, ertesi gün de barışıyorlar, dilekçe veriyorlar, fakat burada da biz kocaya ceza veriyoruz.

Şimdi, bu, şu açıdan çelişkili...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Neydi ceza?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Hürriyeti tahditten.

Şimdi, cinsel saldırı suçunda, kadın istemeden cinsel ilişkide bulunursa eş, onu şikâyete bağlı tutmuşuz. Bu çok daha ağır bir sonuçtur. Yani istemeden cinsel ilişki şikâyete tabi, bu değil. Ondan sonra bu üç dört sene sonra sonuçlanıyor, adam içeriye giriyor, bu da bir boşanma sebebi oluyor.

Bunu da bilgilerinize arz ederim efendim.

Ben başka bir şey söylemeyeceğim.

BAŞKAN – Peki, çok çok teşekkür ediyoruz.

Yalnız, TÜİK'ten Daire Başkanımız Şebnem Hanım'ın sizlere bir sorusu olacak, belki ayrılırsınız diye düşünüyor.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bekleriz efendim.

Buyursun.

BAŞKAN – Buyurun Şebnem Hanım.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Özellikle sayın hâkimlerimize güzel bilgilendirmeleri için teşekkür ediyorum.

Benim sorunun aciliyeti kendileri ayrılacak diye, aslında sunumumuzda boşanmayla ilgili istatistiklerimize detaylı bir şekilde yer vereceğiz.

Biz, boşanma istatistiklerimizi açıkladığımızda, en önemli sıkıntıyı boşanma nedenlerinde yaşıyoruz. Özellikle Ömer Bey vurguladı. Bu boşanma nedenleri arasında temelde 6 tane neden var: İşte, geçimsizlik, terk, zina, akıl hastalığı, cana kast gibi, ama bu nedenler yüzde 97 olarak geçimsizlikte toplanıyor. Aslında gerçek ayrılma nedeninin o olmadığını biliyoruz, aynı ölüm nedenlerindeki gibi. Ölüm nedeninde daha çok "kalp krizi" diye yazar ama derinine gidildiğinde, işte, kanserdir, trafik kazası geçirmiştir, bu tür nedenler vardır. Genel olarak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı... Biz sürekli bir veri yayınladığımız için, bu alınacak tedbirlerde, politikalarda asıl gerçek neden çok önemli. Anladığım kadarıyla bazı hukuki şeyler mi buna engel oluyor? Tabii, siz bunu tayin edemiyorsunuz, bu süreçte geçimsizlikte bu nedenler nasıl yığılıyor diye bir soru sormak istiyorum.

Bir de gerçekten kendileri...

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Hangi nedenler yığılıyor.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Geçimsizlik nedeni.

Bu yıl 131.830 boşanma davasında boşanma nedeni olarak açıklanan neden yüzde 97'yle geçimsizlik, geri kalan terk yüzde 0,2; zina yüzde 0,1; akıl hastalığı yüzde 0,04; cana kast yüzde 0,03. Bu, tabii, olayı derinlemesine anlamamıza engel oluyor.

Bir de sizlerin çalışmanızı çok tebrik ediyorum, çünkü 130 bin boşanma davasının 106.566'sı, yani yüzde 81'i boşanma davası açıldıktan sonraki on iki ay içerisinde neticelendirilmiş. Yani geri kalan yüzde 40 sadece altı yıldan daha uzun süreli davalar, bu da gerçekten hukuk sisteminin son yıllarda çok hızlı bir şekilde işlediğini gösteriyor.

Bizim en önemli sorunlarımızdan biri, idari kayıt derlediğimiz için, bizim bunların üzerinde hiçbir "edit" yetkimiz yok, ama geçimsizlikteki yığılma özellikle bizi ve bu konudaki siyasileri, politika yapıcılarını zorluyor.

Cevabınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Efendim, herhâlde Komisyon Başkanı olduğu için size dönerek anlatacağım değil mi?

BAŞKAN – Evet, evet.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Hayır, ben döndüm de arkadaş küstü zannetmesin.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 19

Şimdi, Üstadım, şimdi o istatistiklere bakarsanız, ne dedi? "Yüzde 0,1 zina." dedi. Zannedersiniz ki geri kalanların hiçbiri zina yapmıyor. Değil ki. Özel boşanma sebebinden dava açmadıkları için böyle oluyor. Siz avukatsınız, biliyorsunuz. Hep bizim dosyalarımızın önemli kısmında zaten cinsel sadakatsizlik vardır. Hepsinde zinadan dava açma ihtimali vardır. Onlardan açsa oran yükselir. Bu tercihtir. Avukatlar özel boşanma sebebinden açmıyor, genelden açıyor. Dolayısıyla bu demek değildir ki zina dışındaki sebeplerle yüzde 99'u.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – UYAP'ta 166'ncı madde işaretlenirken sebepte, belki biraz daha farklı 3-5 tane daha bölüm açılsa yani...

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – O da otomatik.

166'nın içinde cinsel şiddet var, mesela ters ilişkiden tutun, sadakatsiz davranışlara kadar, onlar da 166 içinde, dava adı olduğu için, çünkü adı genel boşanma sebebi. Onun içinde eritildiği için, hani 166'dan açılınca, sadakatsizlik yok zannedilmesin, o da var onun içinde. Yani özel boşanma sebebinden açılsa bu oran tavan yapar çünkü bizim önemli bir kısım dosyamızda hem cinsel sadakatsizlik hem fiziksel şiddet 1 ve 2 numaradır, 3'e hakaret girer. Yani o şekilde.

Yani o istatistikler sakın yanıltmasın sizi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tabii, ilk başta UYAP'ta ilk hukuk tevzi bürosundaki arkadaşlar girdiğinde işaretleyerek, davayı girip mahkemeye tevzi ettiğinde 166'yı işaretliyor ve TÜİK'e de 166 düşüyor.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Şimdi Üstadım, onu da önlemenin şöyle fiilen imkânı yok: Neden? Şimdi, 166'dan boşanma davanızda boşanmaya sebebiyet veren erkek tek bir eylemiyle boşanmıyor ki. Başkasıyla yaşıyor, dövüyor, hakaret ediyor, duygusal şiddet uyguluyor, karma. Hangisini işaretleyeceksiniz?

Artı, böyle boşanma ilanlarında bu tek yazılmıyor ki, gerekçeler bile zayıf kalıyor. Yani işaretlemeyi bize bile bıraksanız bazısını Yargıtay kabul etmiyor. Dolayısıyla adı "genel boşanma sebebi" olduğu için, yani bu istatistiklere, hele özel boşanma sebeplerine yönelik rakamlara yönelik yorumlar yapmamak gerekiyor.

Bilmeye gerek yok üstadım, ben açık saçık, net söylüyorum: Benim boşanma dosyalarımın ezici çoğunluğunda 1 numara, 2 numara bellidir. Cinsel sadakatsizlik ve fiziksel şiddettir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kararlar kesinleştikten sonra mahkeme uzmanlarımız belki dosyayı tarayıp oradan UYAP üzerinden işaretleyerek katkı sağlayabilir TÜİK'e. Yoksa dediğiniz gibi çok zor.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM ÖMER UĞUR GENÇCAN – Çok zor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Süreçte belli oluyor hangi sebeple boşanma olduğu.

BAŞKAN – Evet, peki, çok teşekkür ediyoruz.

Şebnem Hanım, sıra sizde. Demografi İstatistikleri Daire Başkanı, TÜİK, sizi dinliyoruz.

Buyurun.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Sayın Başkanım, değerli üyeler; biz bu konuda bayağı kapsamlı bir sunum hazırladık.

BAŞKAN – Çok kapsamlı değil. Şimdi uzadı.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Tabii, değil. O yüzden öyle vermeyeceğiz. Biz bunu çoğaltarak geldik. Özet birtakım şeyler vereceğiz, sonra sorularınızı alabiliriz.

BAŞKAN – Tamam, soru kısmı biraz fazla olacak gibi çünkü geçen toplantılarda TÜİK'in istatistikleri üzerinde çok tartışma yapıldı yani.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Tamam.

Şimdi size dağıtılan dosyalarda bu kapsamlı sunumumuz var, arkadaşım onu çok kısa yapacak. Bir de güzel bir güne denk geldi. Biz dün evlenme ve boşanma istatistiklerimizi yayınladık geçen yılki. O rakamlarımız var.

2015 yılında 602.982 evlenme, 131.830 da boşanma gerçekleşti. İyi olan haber şu: Geçen yıl boşanma artış oranı yüzde 4,5 civarındayken bu yıl bu oran yüzde 0,7 artışla... Yani artışta bir azalma gördük.

Şimdi Dilek Hanım size hızlıca bu boşanma istatistiklerimizle ilgili birtakım rakamları verecek. Boşanmayı anlatırken evlenmeye de değinmemiz gerekiyor kısmen. Bir ülke karşılaştırmalarını sunacak.

Ekleme istediğim husus: Bundan sonra da bu sunduğumuz istatistikler dışında da daha detaylı şeyler istenirse Komisyon için o detayda çalışmalar yapabileceğimiz. Bu yıl bir de aile araştırması yapacağız Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla iş birliği içinde. Onun sonuçlarını da 27 Aralıkta, kismetse, açıklayacağız. O konuda da boşanmayla ilgili, aile yapımızla ilgili değerli bilgiler çıkacağını düşünüyorum.

Dilek Hanım bizim istatistikçimiz. Aynı zamanda kendisi demografi masterına sahiptir. Hızlıca size bizim kurumumuzdaki istatistikleri sunmaya çalışacak.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Evet, süratli bir şekilde...

4.- TÜİK Temsilcisi Dilek Güder'in, aile kurumuna ilişkin istatistiki verilerin derlenmesi ve kamuoyuna sunulması hakkında sunumu

TÜİK TEMSİLCİSİ DİLEK GÜDER – Evet, ben o zaman hızlı bir şekilde sunmaya çalışayım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 20

Türkiye İstatistik Kurumu olarak hayati olaylarla ilgili istatistikleri Türkiye İstatistik Kanunu'na dayanarak resmî istatistik programı çerçevesinde ilgili paydaş kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde derlemekte, değerlendirmekte ve kullanıcılara sunmaktayız. Sadece evlenme ve boşanma istatistiklerini değil, hayati olaylardan doğum ve ölüm istatistikleriyle birlikte intihar istatistiklerini de sunuyoruz. İntihar girişimi istatistikleriyle ilgili çalışmalarımız da devam etmektedir.

Sosyal ve demografik yapıyı belirleyen en önemli göstergelerden olan evlenme ve boşanma istatistiklerini evlenme olaylarına ilişkin bilgileri 1982 yılından itibaren, boşanma olaylarına ilişkin bilgileri ise daha eski, 1927'den itibaren derlemektediriz.

2012 yılına kadar Türkiye İstatistik Kurumu formlar aracılığıyla bu istatistikleri toplamaya çalışıyordu. Evlenme başvurularında evlendirme dairelerinden, boşanmayla ilgili de mahkemelerden istatistik formları Türkiye İstatistik Kurumuna geliyordu. Böyle kayıp kaçak veriler olduğu için daha güncel ve güvenilir MERNİS veri tabanı kullanılmasıyla birlikte kayda dayalı istatistikler üretmeye başladık 2002 yılından itibaren. MERNİS veri tabanından, evlenme olayları sonucunda gerçekleşen başvuruların belediyeler tarafından, evlendirme daireleri tarafından nüfusa bildirilmesi, mahkeme kararlarının da nüfusa bildirilmesi aracılığıyla direkt olarak MERNİS veri tabanından bilgileri alıyoruz.

Sunduğumuz istatistikler evlenme ve boşanma konusunda detaylı istatistikleri kapsıyor. Haber bültenleri, istatistiksel tablolar ve veri tabanları olarak sunmaya çalışıyoruz. Şebnem Hanım'ın da dediği gibi yeni rakamlarımızı dün itibarıyla açıkladık. EUROSTAT'ın bilgilerini gönderiyoruz, raporlamalar yapıyoruz.

Boşanma nedeni konusunda, kayıttan farklı, bu konuyu irdeleyen araştırmaların yapılmasının gerekliliğini zaten Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla birlikte de sürekli tartışıyoruz. Sadece mahkeme sonuçlarında kayda giren, UYAP'ta kayda giren boşanma nedeninden farklı asıl nedenin araştırılması için daha derin niteliksel araştırmalar gerekiyor. İlçe bazında rakamları da olay bazlı verdiğimiz için boşanma sayılarını erkeğin ikametüne göre açıklıyoruz 2014 yılından itibaren.

2015 yılı için Türkiye'de medeni durum tablosuna bakacak olursak 15 ve daha yukarı yaşta kişiler içinde yüzde 63,6 evli kişilerin olduğu, "Hiç evlenmedi"lerin oranı yüzde 27,4; "Eşi öldü"lerin oranı yüzde 5,5; "Boşandı"ların oranı yüzde 3,5. Boşanma hemen hemen çok çarpıcı değil ama "Eşi öldü"de kadınların yüksekliği dikkati çekiyor, "Hiç evlenmedi"de erkeklerin yüksekliği biraz dikkati çekebilen bir durum.

Bize en çok yöneltilen sorulardan birisi de erken yaşta evlenmeler. Biz evlenme olayını yine kayıtlara dayalı açıkladığımız için daha küçük yaşta evlenmeleri göremiyoruz maalesef. 16 ve 17 yaş grubundaki evlenmeler yani bunlara çocuk diyebiliriz, kız ve erkek çocukların evlenme sayılarını görüyoruz. 2015 yılında 16 ve 17 yaşında 31.337 kızımız evlenirken 1.483 erkek çocuk evlenmiş. Rakamlar onu gösteriyor.

2015 yılı verilerine göre, ülkemizde saatte yaklaşık 69 çift evlenerek dünya evine girerken 15 çift de boşanıyor. Ülkemizde bin nüfus başına yaklaşık 8 evlenme düşerken bin nüfus başına 2 boşanma düşüyor.

Yıllara göre evlenme, boşanma sayılarıyla kaba evlenme ve kaba boşanma sayılarına baktığımızda, evlenme konusunda yıllara göre bir artış var özellikle boşanma konusunda. Son beş yıl içinde boşanmalardaki artışı yüzde 11,2; son on yıl içinde boşanmalardaki artışı yüzde 37,5 olarak açıkladık. Yine grafiksel olarak gösterdiğimizde boşanma sayıları 91 binlerden 131 binlere çıkıyor, yıllık evlenme sayısı da 500-600 binlerde.

2015 yılı verilerine göre, evlenme olaylarında Kilis, boşanma olaylarında ise İzmir ilk sırada gelmekte.

Kaba evlenme hızı derken bin nüfus başına düşen evlenme sayısından bahsediyoruz. Evlenme hızının en yüksek olduğu iller Kilis, Aksaray, Ağrı, Adıyaman, Yozgat; en düşük olduğu iller Kastamonu, Gümüşhane, Tunceli, Bilecik, Kırklareli diyebiliriz.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bu nüfusa oranlı mı?

TÜİK TEMSİLCİSİ DİLEK GÜDER – Evet, nüfusa oranı. Yoksa karşılaştırılabilir olmazdı, hani en büyük boşanma ve evlenme sayısı İstanbul çıkardı, o anlamda.

Kaba boşanma hızlarına bakacak olursak en düşük ve en yüksek illere, kaba boşanma hızının en yüksek olduğu iller İzmir, Antalya, Muğla, Aydın, Denizli; en düşük olduğu iller Hakkâri, Şırnak, Bitlis, Muş, Siirt.

Ülkemizi diğer ülkelerle karşılaştırmak istediğimizde Avrupa Birliği üye ülkelerinin yani Avrupa Birliği üyesi 28 ülkenin kaba evlenme hızı ortalaması 2012 yılı verilerine göre binde 4,2 iken Türkiye binde 7,7'lik bir oranla evlenme hızlarında Avrupa ortalamasının üzerinde yer alıyor. Burada da görülebileceği gibi en yüksek evlenme hızlarına sahip ülkeler Kosova, Rusya, Azerbaycan, Arnavutluk, Beyaz Rusya, sonra Türkiye geliyor. Diğer Avrupa Birliği üye ülkeleri daha düşük seviyelerde evlenme oranlarında. Kaba boşanma hızı ise Avrupa Birliği üye ülkeleri için binde 2 iken Türkiye'de boşanma hızı binde 1,7. Avrupa Birliği üye ülkeleriyle Avrupa Birliği üye ülkesi çevresindeki ülkelere bakacak olursak kaba boşanma hızlarında da Rusya, Beyaz Rusya, Letonya, Litvanya ilk sıralarda yer alırken Türkiye orta sıralarda. Yüzde 1'in altında olan İtalya, Makedonya, Karadağ, Kosova, Bosna Hersek ve İrlanda'da boşanma oranları daha düşük.

2015 yılı verilerine göre, ortalama ilk evlenme yaşı erkekler için 27 iken kadınlar için 23,9 ve eşler arasındaki yaş farkı ortalama 3,1'dir. Yıllara göre ilk evlenme yaşlarına baktığımızda, eşler arasındaki yaş farkının hemen hemen sabit olduğunu görüyoruz. Ancak dikkati çeken husus, hem erkekler hem de kadınlar için ortalama ilk evlenme yaşının yükseldiği. Erkeklerin ilk evlenme yaşlarının en yüksek ve en düşük olduğu illere baktığımızda, erkeklerde ilk evlenme yaşının Tunceli, Artvin, Rize, Trabzon, Muğla'da yüksek olduğunu; Afyonkarahisar, Şanlıurfa, Şırnak, Yozgat, Siirt'te daha düşük olduğunu görüyoruz. Kadınların ilk evlenme yaşlarını karşılaştıracak olursak illere göre baktığımızda, kadınların ilk evlenme yaşlarında en yüksek oran Tunceli, Artvin, Trabzon, Rize, İstanbul; en düşük olduğu iller Ağrı, Kilis, Kars, Muş, Yozgat. İlk evlenme yaş farkının en düşük ve en yüksek olduğu illere

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 21

baktığımızda, eşler arasındaki yaş farkının en yüksek olduğu il Kars -4,9 yaş- daha sonra Ardahan, Ağrı, Iğdır, Bitlis geliyor. En düşük olduğu iller 2,5 yaşla Kastamonu; 2,6'yla Ankara, Şırnak, Zonguldak ve Karabük.

2015 yılı verilerine göre, yabancı kişilerle evlenmelerde Suriyeli gelinler ve Alman damatlar ilk sırada yer aldı bu yıl. Yabancı evliliklere baktığımızda, 18.814 yabancı gelin, bunların 3.569'u Suriyeli, daha sonra sıralamada Alman gelinler, Azerbaycanlı gelinler, Rusya ve Ukrayna geliyor. Damatlara baktığımızda, damatların sayısı daha az 3.566. Almanya, Avusturya, Suriye, Birleşik Krallık yani İngiltere ve İrlanda ve Amerika Birleşik Devletleri sıralamada giden uyruklar.

2015 yılında kesinleşen boşanmaların yüzde 39,3'ü evliliğin ilk beş yılı içinde gerçekleşmiş. Evliliğin ilk yılı içinde gerçekleşen boşanmalar o yılki boşanmalar içinde yüzde 3,6; yine o yılki boşanmalarda evliliğin birle beş yıl arasındaki oran da en fazla olduğu, 35,7 oranında evlilik ilk beş yılı içinde son buluyor. Evliliklerinin ilk beş yılı içinde boşananlarda en yüksek orana sahip il Bayburt'ken, en düşük orana sahip il Yalova. Bayburt'u Şanlıurfa, Ardahan, Adıyaman, Bitlis takip ediyor. En düşük orana sahip olan iller; Yalova, Giresun, Rize, İstanbul, Sinop.

Mahkeme kararlarına göre 2015 yılında gerçekleşen boşanmaların yüzde 97,2'sinin nedeni geçimsizlik, onu söylemiştik. Diğer nedenler daha düşük seviyelerde seyrediyor. 2015 yılında gerçekleşen boşanmalarda erkek ve kadının yaş gruplarına baktığımızda, yaş grubunun 30-34 yaş grubunda toplandığını görüyoruz. Çünkü, zaten evlenmelerdeki yaş grupları ve beş yıl içindeki boşanmalar dolayısıyla yaş grupları 30-34' te yoğunlaşıyor. Daha sonraki yaş grubu erkekler için 35-39 iken, kadınlarda bir aşağı gruba gidiyor, 30-34.

Boşanan çiftlerin eğitim durumlarına baktığımızda, en yüksek oranda boşanma oranı yaklaşık yüzde 12'yle her ikisinin de lise ve dengi okul mezunu olduğunu görüyoruz. Her iki çiftin de ilkökul mezunu olduğu boşanma oranı yüzde 8,1; her ikisinin de yükseköğretim mezunu olduğu çiftler yüzde 7,4. Farklı eğitim durumunda olanlarda -yani, birisi lise mezunu, birisi ilkökul mezunu-onların oranı yüzde 5,8'di sanırım, diğer oranlar daha aşağılarda seyrediyor. 2015 yılında gerçekleşen boşanmalarda çocuksuz çiftlerin boşanmalarının daha fazla olduğunu görüyoruz. Çocuğun velayetinin yüksek oranda anneye verildiğini görüyoruz. Son bir yıldaki boşanma olaylarına velayete verilen çocuklar anlamında baktığımızda, 109.978 çocuk etkilenmiş yani 18 yaşın altında.

(Oturum Başkanlığına, Başkan Ayşe Keşir geçti)

BAŞKAN – Son bir yılın rakamı, 2015 rakamı değil mi 109 bin?

TÜİK TEMSİLCİSİ DİLEK GÜDER – Evet.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – 2014'te 107 bin civarında.

TÜİK TEMSİLCİSİ DİLEK GÜDER – Tabii, boşanma davalarında 18 yaşından büyük çocuğu da olabilir, onlar hani davada velayete verilme anlamında kapsamadığı için...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) - Etkilenen sayısı daha fazla aslında.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Evet.

TÜİK TEMSİLCİSİ DİLEK GÜDER – Ülkemizdeki ortalama hane halkı büyüklüğüyle ilgili bir iki tablomuz var, sonra sunumumuz bitecek.

Ortalama hane halkı büyüklüğümüz 2015 yılı verilerine göre 3,5. Ortalama hane halkı büyüklüğünün en yüksek olduğu il Şırnak, 7 nüfusla. En düşük olduğu il ise 2,7'yle Çanakkale. Ortalama hane halkı büyüklüğümüz yıllara göre düşme eğiliminde. Ortalama hane halkı büyüklüğünün en yüksek olduğu iller: Şırnak 7, Hakkâri 6,4; Şanlıurfa ve Batman 5,9. Diğer taraftan, en düşük olduğu iller: Çanakkale'de 2,7; Balıkesir ve Eskişehir'de 2,8 diyebiliriz. Hane halkı büyüklüklerinin dağılımına baktığımızda, 4 kişilik hane halklarının yüzde 21,2'yle en yüksek seviyede olduğunu görüyoruz. 2 kişilik hane halkları yüzde 20,4; 3 kişilik hane halkları yüzde 20.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Fakat uzmanlarımızla yaptığımız görüşmelerimizde bizim farklı istatistiklere de ihtiyacımız var, sağlık ve diğer istatistiklere. Yasemin Hanım takip ediyor onu. Eğer onunla diyalogda olur ve Komisyonun ihtiyaç duyduğu verileri de temin konusunda yardımcı olursanız raporumuza onları almak isteriz. Hane halkı memnuniyetleri, sağlık ve diğer konular vardı.

Ben tekrar teşekkür ediyorum.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Bu konuda ben bir bilgi vereyim.

BAŞKAN - Buyurun.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Hane halkı memnuniyetini... Bireysel memnuniyet alıyoruz biz. Yani, 18 ve daha yukarı yaştaki bireylere soruyoruz, bireylerin memnuniyetini kaydediyoruz yani hanelerin mutluluğuyla ilgili bir istatistiğimiz yok ama sağlıklı ilgili şeyleri yansıtabiliriz. Bireylerin illere göre memnuniyet düzeyleri var, 2013 yılında yaptığımız, bu sene de inşallah, ekim ayında bütün Türkiye'de tekrar yenileyeceğimiz bir yaşam memnuniyeti araştırmamız var, orada sadece memnuniyeti değil...

BAŞKAN – Çok kalem var, ikisi benim aklıma geldi, ikisini söyledim.

Yasemin Hanım, siz bir açıklama yapmak ister misiniz o konuda?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI YASEMİN ESEN – Bu noktada açıkçası şöyle bir bölüm açıldı: Burada sadece boşanma sebepleri ve travmalar üzerine değil, daha doğrusu, aile mutluluğunu ya da aile bütünlüğünü tehdit eden bütün unsurları konuştuğumuz için... Mesela, evde bakım hizmetleri çok ciddi bir risk faktörü. Yani, biz, Türkiye'de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 22

hanelerin ne kadarında engelli birey var ve bunların yaş grupları nasıl, bakım olarak ne kadar zaman buna ayırıyorlar... Mesela, sizin zaman kullanımı çalışmalarınız da var ve orada bunun için harcanan mesai ve iş yükünü de aslında burada görmek en azından bu risk faktörlerini değerlendirmek açısından önemli bir bilgi bizim için. Yine aynı şekilde, sağlık araştırmasında desteğe ihtiyacı olan ne kadar birey var? Bunları bu kapsamda raporda görmek yine aile bütünlüğünü riske eden faktörleri analiz etmek için önemli.

Yaşam Memnuniyeti Araştırması'nda yine birey bazında alıyoruz ama orada bir medeni duruma göre eğer bir şey yapabilirsek ya da "Aile ilişkilerinden ne kadar memnunsunuz?" diye bir soru var mesela ya da komşularınızla memnuniyet düzeyi var. Bunlarla ilgili bir çıkarım yapabilirsek, bir skor elde edebilirsek eğer, onu belki bu rapor kapsamında değerlendirmek bize bir şeye ışık tutabilir.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Yanıt vermek istiyorum bu konuda.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Zaten, Yaşam Memnuniyeti Araştırması'ndaki "Ailenizdeki ilişkilerden, komşularınızla ilişkilerden ne kadar memnunsunuz?" onların hepsinin tabülasyonu var, hazır. Engellilerle ilgili Türkiye İstatistik Kurumunun şöyle bir şeyi var: Biliyorsunuz, engelli olayı çok nadir bir olay yani bizim nüfusumuza baktığınızda ve bu nadir olayı bir araştırmada yakalamanıza imkân yok. Bizim, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına yaklaşık beş yıldır bir önerimiz var. Devletimiz engelliler konusunda inanılmaz yardım yapıyor. Yani, hastanelerde ve aile ve sosyal politikalarda bu insanların kayıtları var. Bizim istediğimiz şey, herhangi bir kesitsel, 2015 tarihinde, 2017 tarihinde yapılmış bir araştırmadan ziyade bir veri tabanının tutulması. Çok güncel bilgi olacaktır. Bu veri tabanındaki kişileri biz her türlü medeni durumunu, eğitim durumunu, diğer bilgilerini destekleyebiliriz ama bunları araştırmadan yakalayamıyoruz biz. Çünkü, gerçekten bu güzel bir şey, nadir bir olay hâline gelmesi. Bu nedenle, engelliyle ilgili istatistikleri aile ve sosyal politikalarından bekliyoruz.

Zaman kullanımında da şöyle bir modülümüz var: Bu çok zor bir araştırma. İlk defa geçen yıl tamamladık, sonuçlarını da geçtiğimiz 4 Aralık tarihinde yayınladık. Özellikle kadın istatistikleriyle ilgili önemli bilgiler var; kadınlar ev işlerine ne kadar vakit harcıyor, erkekler nasıl harcıyor. Bir de modül ekledik buraya yaşlı bakımıyla ilgili. Çünkü, genel olarak bizde yaşlı bakımı evlerimizde evin kızının, gelinin sorumluluğunda olan işler olarak görülmekte. Onlar ne kadar vakitlerini ayırıyorlar bu tür şeylere... Onunla ilgili de modülümüz hazır, Komisyon onu zaten bizden talep etmişti, mayıs ayında mikro CD'sini de vereceğiz, her türlü araştırmayı yapabiliriz. Sağlık araştırması ve diğerinde bu dediğiniz şeylerin hepsini vermeye çalışacağız ama engellilerle ilgili kurum olarak böyle bir handikabımız var, bunun altını çizmek istedim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Var mı sizin ilave edeceğiz Yasemin Hanım?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI YASEMİN ESEN – Şu an için yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Deniz Hanım, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Öncelikli olarak teşekkür ediyorum. Gerçekten de istatistiklerinizden oldukça yararlanıyoruz. Gerçi bazı istatistiklerinizi anlamakta güçlük çekiyoruz. Güvenli iller sıralamasında, mesela, Diyarbakır'dan, Şırnak'tan Muğla'nın, Aydın'ın nasıl daha önde olduğu konusunda ilgili ama bu bizim, buranın konusu değil, o ayrı konuşulur.

Ben size erken yaş evlilikleriyle ilgili bir öneride bulunmak istiyorum. Erken yaş evliliklerinin tespiti bizim için çok önemli, bu sosyal bir yaradır. Bunun, 16-17 yaş döneminde yapılan, resmî kayıtlara ulaşabildiğiniz için o dönemdeki erken yaş evliliklerini tespit edebiliyorsunuz, bunu anlıyorum. Ancak, daha erken yaş dönemindeki evlilikleri tespit etmek amacıyla Sağlık Bakanlığı kurum kayıtlarından ya da nüfus idaresi kurum kayıtlarından küçük yaş anneler bilgisine ulaşarak az çok bize bir veri sağlamanız mümkün olabilir diye düşünüyorum, bunu da dikkate alırsanız teşekkür ederim.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Bu konuda da o zaman bir bilgi vereyim size.

BAŞKAN – Buyurunuz.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Çok haklısınız. Bu adölesan doğumlarıyla ilgili hiç istatistik yayınlanmıyordu. Şöyle bir sıkıntı oluyor: İdari kayıtlardan alıyoruz ama idari kayıtlar her zaman size sunulacak istatistiksel kalitede olmuyor, üzerinde detaylı çalışmamız gerekiyor. 2013 yılından itibaren adölesan doğumlarıyla ilgili Nüfus ve Vatandaşlık İşlerinden gelen, Sağlık Bakanlığında gelen bilgileri yayınlamaya başladık. Bu 16-17 yaş konusunda gerçekten haklısınız ama biz resmî nikahları sunabiliyoruz. Bunda da bu sene Aile ve Sosyal Politikalarla yapacağımız aile yapısı araştırmasında 12 artı yaştan itibaren bu evliliği sormaya başladık yani soru kağıdını öyle dizayn etti. Çünkü, biz bir devlet kurumuyuz, aslında bunu onaylamıyoruz, 16 yaşından itibaren yasal şeyleri ama dediğiniz ihtiyacı karşılayabilmek için 12 yaş ve üzerinde o hanede yaşayan fertlerde herhangi bir şekilde resmî nikah olmadan dinî nikahlar varsa Aile ve Sosyal Politikalarla beraber onları da yakalamak hedefimiz ama ben de demografim, literatürde şunu görüyoruz aslında, TNS araştırmasında: Bu tür nikahlarda gerçekten önemli ölçüde azalma eğilimi var. Bunun temel sebeplerinden biri okullaşma, kız çocuklarının okula gönderilmesi, o hayata devam ettirilmesi. Bu bilgileri size bu kanalla sunmak hedeflerimiz arasında. Yaşanabilir Kentler Endeksi rakamları -2013 yılı araştırması birçok bilgi-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 23

2013' ün bilgileri olduğu için -o yaşanan süreç biliyorsunuz çok yakın bir tarih- bu sene revize ettiğimizde yaşam memnuniyetini ve diğer istatistiklerimizi, mevcut durumu yansıtacağını düşünüyorum.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

TÜİK DEMOGRAFİ İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI ŞEBNEM BEŞE CANPOLAT – Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, son sunum için Kalkınma Bakanlığından gelen misafirimize sözü vereceğim, Rıdvan Kurtipek.

Hoş geldiniz.

KALKINMA BAKANLIĞI GELİR DAĞILIMI VE SOSYAL İÇERME DAİRESİ BAŞKAN VEKİLİ RIDVAN KURTİPEK -

Hoş bulduk.

BAŞKAN – Ben, Kalkınma Bakanlığının bu anlamdaki, politika belirlemedeki yerini ve fonksiyonlarını çok önemsiyorum. Bu sunumuz benim için çok kıymetli.

Evet, buyurun.

5.- *Kalkınma Bakanlığı Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi Başkanı Vekili Rıdvan Kurtipek'in, kalkınma planları ve programlarda aile kurumuna yönelik kamu politikasının çerçevesi hakkında sunumu*

KALKINMA BAKANLIĞI GELİR DAĞILIMI VE SOSYAL İÇERME DAİRESİ BAŞKAN VEKİLİ RIDVAN KURTİPEK – Teşekkür ederim.

Öncelikle Komisyonumuzu, üyelerimizi, tüm katılımcıları şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlere Türkiye'de aile bütünlüğünün korunmasına dair Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen kamu politikaları üzerine bir sunum yapacağım. Sunum içeriği olarak aile politikalarına genel bakış, aile hizmetleri, aile konusunda kamu politikaları ve Sosyal Destek Programı'ndan bahsedeceğim.

Aile politikası, devletin doğrudan veya dolaylı olarak aileyle ilgili olarak saptadığı tüm politika, karar ve icraatları kapsayan geniş kapsamlı faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir. Aile politikaları çocuk yardımlarından aile planlamasına, sosyal yardımlardan gelir aktarımına, vergi muafiyetinden konut politikasına kadar ailenin bütünlüğünü ve tam iyilik hâlini amaçlayan plan, program, proje ve hizmetler bütünüdür. Aile politikasıyla ilgili önlemleri üç başlık altında toplayabiliriz. Bunlardan birincisi güçlendirmeye ilgili olanlar, ailenin sürekli gelir elde etmesi gibi ekonomik önlemler. Burada özellikle istihdam politikaları ön plana çıkmakta. İkinci başlık altında ise aileyi geliştirmeye ilgili politikalar var. Bu kapsamda da eğitim ve danışma hizmetleri gibi faaliyetler ön plana çıkmakta. Üçüncü başlıkta ise aile dışı kurumlar var. Yani, ailenin yerini tutacak, onun yerini alabilecek önlemler üçüncü paketi oluşturmaktadır.

Aile hizmetlerinin amacı ve odağı olarak; aile içi ilişkileri uyumlu kılmak, özellikle çocukların sağlıklı kişilik gelişimini desteklemek, aile bireylerinin mutlu ve huzurlu olmalarını sağlamak, ailelerin sosyal hizmetlere erişimlerine yardımcı olmak biçiminde tanımlanabilir.

Aileye hizmet götüren kurum ve kuruluşları aile birliğinin sağlıklı oluşması, aile birliğinin sağlıklı devam etmesi, aile birliğine ilişkin sorunların bilimsel yönden incelenmesi, değerlendirilmesi ve çözümlenmeye çalışan kurumlar olarak ifade edebiliriz.

Aileye ilişkin kamu politikalarının oluşturulmasında görevi olan kuruluşlardan bir tanesi de Kalkınma Bakanlığıdır. Bildiğiniz üzere, Kalkınma Bakanlığı, kalkınma planları, yıllık programlar, orta vadeli programlar ve yatırım programları ile politikaları belirlemekte, hazırlamakta ve bunların kalkınma planlarıyla, bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, değişik ekonomik ve sosyal politikaların birbirleriyle tutarlılığının sağlanması önemlidir. Yatırım programları da burada bahsettiğimiz planların, politikaların, hedeflerin hayata geçmesi bakımından ilgili kurumlara gerekli olan bütçelerin tahsis edilmesi, kaynakların verimli kullanılması bakımından yine önemlidir.

Bildiğiniz gibi, son kalkınma planımız 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'dır. Bu kalkınma planında geniş aileden çekirdek aileye geçiş konusunda bir tespit bulunmaktadır. Aile üyeleri arasındaki ilişki biçimlerinin değiştiği, boşanma sonucunda oluşan tek ebeveynli ailelerin sorunlarının çözümüne yönelik izleme ve rehberlik ihtiyacı bulunduğu tespitleri yer almaktadır.

Onuncu Kalkınma Planı'nda aile politikalarına ilişkin hedefler olarak aile yardımlarının geliştirilmesi, aile danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması, sosyal yardım ve hizmetlerin aile temelli sunulmasının temin edilmesi, evlilik öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve bu politikaların, programların, hedeflerin bütüncül bir şekilde sosyoekonomik politikalarla uygulanması belirtilmektedir.

Onuncu Kalkınma Planı'nda aile politikalarıyla ilgili olarak üzerinde odaklanılan konular, sosyal hizmetler ve yardımlar kapsamında, özellikle nitelikli personel eksikliğinin giderilmesi, aile yanında bakımı destekleyen modellerin geliştirilmesi, korunmaya muhtaç çocuklar, bunların aile yanında bakımı ve koruyucu aile ve evlat edindirme gibi alternatif modellerin desteklenmesi şeklinde çalışılmaktadır.

Üzerinde odaklanılan diğer bir başlığımız da iş gücünün ve istihdama katılımın artırılması. Burada istihdam teşvikleri, iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması politikaları, doğuma bağlı izinlerin ve hakların genişletilmesi, kreşlerin teşvik edilmesi ve esnek çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada daha önceki slaytlarda da belirttiğim sorunlar, hedef alanları için bütüncül bir yaklaşımdan bahsedilmesi gerekmektedir.

Bizim hem kalkınma planlarında hem de hükümet programlarında yer alan ASDEP'ten size birazcık bahsetmek istiyorum. Burada, özellikle sosyal dışlanma riski, fırsatlara erişim, ekonomik ve sosyal hayata katılım, yaşam kalitesinin yükselmesi, gelir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 24

dağılımının iyileştirilmesi, yoksulluğun azaltılması kapsamında ailelere sunduğumuz hizmetlerin bir bütün olarak ele alınması gereği ortadadır.

Burada, şimdi, hâlihazırda uygulamalarımıza eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşacak olursak çocuklara yönelik programlarımız var, özürülülere yönelik programlarımız var, yaşlılara yönelik programlarımız var. Bu programlar için ailenin içinde bir kişiye tespitte bulunup bunun sorunuyla ilgileniyoruz. Ama bu gittiğimiz ailenin farklı farklı başka sorun alanları da var ve bunların hepsinin bir arada, toplu bir şekilde çözülmesi gerekiyor. Burada istihdam bağlantılı bir sistemin kurulması önemli. Ayrıca, bu hizmeti sunarken de hâlihazırdaki sistemdeki talep odaklı... Eğer birilerinin bir hizmete ihtiyacı varken bizden talep ettikleri bir hizmet varsa bunun çözümüne yönelik bir talep yerine, ihtiyaç sahiplerinin bizim tarafımızdan yani hizmet sunan birimler tarafından tespit edilmesi ve bunların ihtiyaçlarının giderilmesi, böyle bir programla çözülebilecektir.

Onuncu Kalkınma Planı'mızın, yine yeni bir alanı, öncelikli dönüşüm programlarıdır. 25 adet öncelikli dönüşüm programı belirlenmiştir. Bunlardan 22'ncisi de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinasyonunda hayata geçirilmesi gereken aile ve dinamik nüfus yapısının korunmasıdır. Bu ÖDÖP'ün amacı ve kapsamı... Toplumun çekirdeğini oluşturan bireyleri ve toplumu bir arada tutan aile kurumu; hoşgörü, sevgi ve karşılıklı anlayış çerçevesinde yetişen bireyler, bunların hepsi güçlü bir toplum olmanın temel esaslarıdır.

Şimdi, size kısaca sosyal destek programı SODES'ten bahsederek sunumumu tamamlayacağım. SODES, siz de yaptığınız il gezilerinde Kilis, Antep, Urfa... Özellikle Urfa'da ÇATOM'larla ilgili projelerde karşılaştınız SODES projeleriyle. SODES, istihdam, sosyal bütünleşme, kültür, sanat ve spor alanlarında göç, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçlara kısa sürede karşılık vermeyi hedefleyen, insan odaklı bir programdır. SODES'in amaçları olarak toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata daha aktif katılımı, mesleki becerinin geliştirilmesi ve istihdam edilebilirliğin artırılması; yoksulluk, göç ve kentleşmeden kaynaklanan sosyal sorunların giderilmesi, toplumsal dayanışma ve bütünleşmenin güçlendirilmesi, becerilerin geliştirilmesi ve yeteneklerin açığa çıkarılması olarak sayılabilir. SODES, 2008 yılında başlamıştır. 9 tane GAP ilinde başladık SODES'e. Daha sonra 16 DAP ilini alarak 25 ile çıktık. 5 tane pilot uygulamamız vardı, 30'a ulaştı sayımız ve en son da 4 ili daha alarak -Aksaray, Niğde, Sivas, Yozgat- bunlarla, 34 ilimizde SODES uygulamaya devam ediyoruz.

SODES'i en son rakamlarımızı vererek bitirmek istiyorum. 2008 yılında 9 ilde 42 milyon TL'yle 398 adet proje desteklendi. Yıl ve yıl, bu proje destek oranları ve proje sayılarımız arttı. Yaklaşık yedi yılda, toplamda 1 milyar TL proje destek tutarımız ve 7.977 adet desteklediğimiz projemiz bulunmaktadır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim Rıdvan Bey.

Bir şey sormak istiyorum. Şehirlere yaptığımız ziyaretlerde SODES ile ilgili pek çok uygulamayla tanışma fırsatı buluyoruz. En son Urfa'ya yaptığımız ziyarette, SODES kapsamında artık üretim bandına geçen yani istihdama yönelik bir faaliyet, bunu ilk defa gördüm. Bunu çok takdir ettiğimi ifade etmek isterim. Yani, meslek edindirme kurslarının akabinde bunun pazara dönük, üretime dönük ve istihdama dönük boyutu aynı çatının altında desteklenmişti. Beraberdik, değil mi Sayın Vekilim?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet.

BAŞKAN – Orada üretim bandı üzerinden, aşağı yukarı 15 kadın bir tekstil fabrikasına üretim yapıyorlardı, artık bir banda dönüşmüştü. Bu tür uygulamalar yaygınlaşacak mı, böyle bir projesi var mı SODES'in? Bunu çok önemseydiğimi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

KALKINMA BAKANLIĞI GELİR DAĞILIMI VE SOSYAL İÇERME DAİRESİ BAŞKAN VEKİLİ RIDVAN KURTİPEK – Dezavantajlı bölgelerimizde sosyal içerme projelerinin önemli ayaklarından birisi istihdam projeleri. SODES'in de 3 bileşeninden birisi istihdam projeleri. Yalnız, burada önemli bir sorun alanımız var. İstihdam projelerini uygulamak ve hayata geçirmek çok kolay değil. Yani, bizim uyguladığımız projelerde, normalde istihdam projeleri için yüzde 30'luk bir oran öngörmemize rağmen, ilk başta planlamamıza rağmen, hayata geçirdiğimiz projeler bunun altında kalmakta. Çünkü, bu projelerin hayata geçirilebilmesi, diğer uyguladığımız sosyal içerme ya da kültür, sanat, spor projelerine göre daha zor. O yüzden, bize daha fazla diğer projeler geliyor. Bizim illere ziyaretlerimizde, sizin az önce bahsettiğiniz gibi, çok başarılı istihdam projelerimiz var; altın işletmeciliğiyle alakalı olan, tekstille alakalı olan, taş işletmeciliğiyle alakalı olan ve bunlardan kişilerin meslek becerilerini geliştirip daha sonra da istihdam edildiği projelerimiz var. Bu projeleri destekliyoruz, daha da desteklemeye devam edeceğiz. Ancak, başta bulunduğum tespit, bu projelerin uygulanması, hayata geçmesi ve başarıya ulaşması diğer projelerden daha zor. O yüzden, birazcık daha düşük bütçeler alıyorlar bizden ama desteklemeye devam ediyoruz bu projeleri.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sorusu olan üyemiz var mı? Yok.

Peki, ben çok teşekkür ediyorum bugünkü konuklarımıza, uzmanlarımıza.

Burada bir sunumunuzu paylaştınız ama bunu yazılı rapor olarak da sizden ayrıca uzman arkadaşlarımız temin edecekler.

TÜİK'deki arkadaşlarımızla Yasemin Hanım anlaştı mı? Anlaştınız, tamam. Bana göre bugünün en büyük bereketi bu konu. Çünkü, birkaç haftadır uğraşyoruz TÜİK ile ilgili birkaç veriye erişmek noktasında. Yasemin Hanım, onun takibini sıkı yapalım, eksiklerimizi tamamlayalım o konuda inşallah.

Ben tekrar teşekkür ediyorum katkılarınız için.

Toplantıyı kapatıyorum, teşekkürler.

Kapanma Saati: 16.39

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/2,7,9,10)

Tarih : 3/3/2016

Saat :

Kayıt:Araştırma

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 25
